

SEÇİMLİK BİR SOSYAL SİGORTA HAKKI: HİZMET BİRLEŞTİRMEK

Murat Özdamar

(SGK-Daire Başkanı)

ORCID İD: 0009-0000-2388-3027

ÖZET

Sosyal Sigorta Kanunları, çalışma biçimini gözeterek; iş sözleşmesiyle çalışanlar, kendi nam ve hesabına çalışanlar ile kamu kurumlarında memur olarak çalışanlar için farklı sigortalılık statüsü öngörmüştür. Yanı sıra Sosyal Sigorta Kanunları, malullük yaşlılık ve ölüm sigorta kolları kapsamında sigorta yardımlarına hak kazanma şartlarını da farklı belirlemiştir.

Sigortalıların çalışmasını zaman içerisinde değişik sosyal güvenlik Kurumlarına bağlı olarak gerçekleştirmesi ve farklı Kanun ve Kurumlar kapsamında geçirilen sigortalı hizmetlerinin emeklilikte nasıl değerlendirileceği sorununu gündeme getirmiştir. Sosyal güvenlik kurumlarının birden fazla olması, sigortalıların emekli aylığına hak kazanabilmeleri için bu hizmetlerin birleştirilmesi ve sigortalılıktan doğan hakların güvence altına alınmasını yasal bir zorunluluk halinde getirmiştir.

Hizmet birleştirmeye ilişkin ilk yasal adım 228 sayılı Emekli Sandıkları ile Maluliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanunlarına Tabi Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun ile atılmış bu kanun yerini 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanuna bırakmıştır. Son olarak 2829 sayılı Kanun da yürürlükten kaldırılmış ve birden çok sigorta statüsünde prim ödeyenler için malullük yaşlılık ve ölüm sigortası kapsamında bağlanacak aylıklar için aylık bağlanma şartları ve aylık hesaplama yöntemi bakımından hangi sigortalılık kapsamının esas alınacağı 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 53'üncü maddesinde düzenlenmiştir.

Hizmet birleştirilmesine ilişkin Kanunun amacı, farklı sosyal güvenlik kurumlarında geçen hizmetlerin birleştirilmesi yoluyla sigortalının emekli aylığına hak kazanmasıdır. Ancak hizmet birleştirilmesinin zorunlu olarak uygulanması nedeniyle bazı hallerde sigortalılar hak kaybı yaşadığı gibi kanunun amacına aykırı biçimde emekli aylığı alma hakkını da kaybedebilmektedir. Bu bağlamda hizmet birleştirmesi seçimli bir sosyal güvenlik hakkı olarak değerlendirilmesi gereken ve sigortalı bireylerin hak kayıplarına neden olacak

ve bireye hukuki yarar sağlamayacak şekilde uygulanmasının önüne geçilmesi gereken bir husustur. Bu makalede Türk Sosyal Güvenlik Hukuku'nda hizmet birleştirmesi uygulaması tarihsel olarak ele alınmış ve uygulama esasları analiz edilerek hizmet birleştirmesinin seçimlik bir sosyal güvenlik hakkı niteliği üzerinde durulmuştur.

Anahtar kelimeler: emekli aylığı, emekli aylığı hesaplama yöntemi, sigortalı hizmetlerinin birleştirilmesi, hizmet birleştirmesi, yüksek emekli aylığı alma hakkı, hizmet birleştirilmesinde hukuki yarar

AN OPTIONAL SOCIAL INSURANCE RIGHT: CHOOSING NOT TO COMBINE SERVICES

ABSTRACT

Considering the type of work, Social Insurance Laws have foreseen different insurance statuses for those working with an employment contract, those working on their own behalf and as civil servants in public institutions. In addition, Social Insurance Laws have also determined the conditions for entitlement to insurance benefits under the disability, old-age and survivors' insurance branches differently.

The fact that insured people have worked under different social security institutions over time and how the insured services provided under different laws and institutions will be evaluated has come to the agenda in terms of evaluating in terms of retirement. The fact that there are more than one social security institution has made it a legal obligation for insured people to combine these services and to secure the rights arising from insurance in order to be eligible for retirement pensions.

The first legal step towards combining services was taken with the Act No. 228 on Combining Services Subject to Pension Funds and Disability, Old Age and Survivors' Insurance Laws, and later on, this law was replaced by the Act No. 2829 on Combining Services Subject to Social Security Institutions. Finally, the Act No. 2829 has also been repealed and the conditions for monthly payments to be made under the scope of disability, old age and survivors' insurance for those who pay premiums in more than one insurance status and the insurance scope to be taken as basis in terms of monthly calculation method are regulated in the Article 53 of the Social Insurance and General Healthcare Insurance Code No. 5510.

The purpose of the Law on Service Combination is to enable the insured to gain the right to a retirement pension by combining the services provided in different social security institutions. However, due to the mandatory implementation of service combination, in some cases, insured persons may lose their rights and may also lose their right to receive a retirement pension contrary to the purpose of the law. In this context, service combination is an issue that should be considered as an optional social insurance right and its application in a way that will cause loss of rights for insured individuals and not providing a legal benefit the individual should be prevented. In this article, the application of service combination in Turkish Social Security Law is historically discussed, the principles of application are analysed and the nature of service combination as an optional social insurance right is emphasized.

Keywords: retirement pension, calculation method of retirement pension, combining insured services, service combination, right to receive a higher retirement pension, legal benefit in combining services.

I- GİRİŞ

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu¹, çalışma biçimini gözeterek; iş sözleşmesiyle çalışanlar, kendi nam ve hesabına çalışanlar ile kamu kurumlarında memur olarak çalışanlar için farklı sigortalılık statüsü öngörmüştür. Yanı sıra 5510 sayılı Kanun, malullük yaşlılık ve ölüm sigorta kolları kapsamında sigorta yardımlarına hak kazanma şartlarını da farklı belirlemiştir.

5510 sayılı Kanun, 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun²u yürürlükten kaldırmakla birlikte birden çok sigorta statüsünde prim ödeyenler için malullük yaşlılık ve ölüm sigortası kapsamında bağlanacak aylıklar için aylık bağlama şartları ve aylık hesaplama yöntemi bakımından hangi sigortalılık kapsamının esas alınacağını 53'üncü maddede düzenlemiştir.

5510, m.53/VI hükmüne göre, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ilk defa sigortalı sayılanlardan 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinden birden fazlasına tabi olarak çalışmış olanların yaşlılık aylığı bağlanma taleplerinde, en fazla sigortalılığın geçtiği sigortalılık hali, hizmet sürelerinin eşit olması ile malullük ve ölüm halleri ile yaş haddinden re'sen

1 16.5.2006 Tarihli ve 26200 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

2 27.5.1983 Tarihli ve 18059 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

emekli olma, süresi kanunla belirlenen vazifelere atanma veya seçilme ve bağlı oldukları sigortalılık halinin kanunla değiştirilmesi durumunda ise son sigortalılık hali esas alınmaktadır³.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu⁴, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu⁵, 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu⁶, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu⁷, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu⁸, 506 sayılı Kanunun geçici 20'inci maddesine göre kurulan Banka, Borsa ve Sigorta Emekli Sandıkları kapsamında sigortalılık hizmeti bulunanlar hakkında, 2829 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır.

Birden fazla kanuna tabi hizmeti bulunan veya birden çok statü üzerinden prim ödemesi bulunan sigortalılara/hak sahiplerine bağlanacak malullük, yaşlılık, ölüm aylığının statüsü; hem aylığa hak kazanma hem de aylık miktarı yönüyle farklı kanunların esas alınmasını gerekli kıldığı için tek başına bir statüde geçen hizmetlerle aylığa hak kazanılması halinde sigortalının hizmet birleştirmeye zorlanıp zorlanmayacağı konusunda uyuşmazlıklar yaşanmaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumunun hizmet birleştirilmesini zorunlu tutmaya ilişkin uygulaması, akademi ve yargı tarafından eleştiri konusu olmaktadır.

Sigortalının menfaati olmayacaksa ve aksine sigortalı aleyhinde bir sonuç meydana getirecekse, sigortalının hizmet birleştirmeye zorlanması 2829 sayılı Kanunun genel gerekçesine aykırı olacağı gibi hakkaniyete de uygun düşmeyecektir.

Bu çalışmada hizmet birleştirmesine yönelik olarak Kurumun uygulaması ile aksi yöndeki yargı kararları irdelenerek somut örnekler üzerinden genel bir değerlendirme yapılacaktır.

3 Müjdat Şakar, **Sosyal Sigortalar Uygulaması**, İstanbul: Beta Yayınevi, 11. Baskı, 2012, s.354.; Aydın Başbuğ, **Sosyal Güvenlik Sisteminde Sosyal Sigortalar**, Ankara: Şeker-İş Sendikası Yayını, 2013, s.50.

4 29-30-31.7.1964.; 1.8.1964 tarihli ve 11766-11769 sayılı Resmi Gazetelerde yayınlanmıştır.

5 19.9.1971 Tarihli ve 13956 sayılı Resmi Gazetede yayınlamıştır.

6 20.10.1983 Tarihli ve 18197 sayılı Resmi Gazetede yayınlamıştır.

7 20.10.1983 Tarihli ve 18197 sayılı Resmi Gazetede yayınlamıştır.

8 17.06.1949 Tarihli ve 7235 sayılı Resmi Gazetede yayınlamıştır.

II- FARKLI KANUNLAR KAPSAMINDA GEÇEN SİGORTALI HİZMETLERİNİN BİRLEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELER

Kamuda görev yapan memurların sosyal güvenliği, daha önce çok sayıda kanunla düzenlenmiş iken 5434 sayılı Kanunla bu dağınık yapıya da son verilmiştir. Bu yasal düzenleme öncesinde ise 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanunu⁹ yürürlüğe girmiş ve bir bakıma yeni bir sosyal güvenlik kurumu kurulmuştur. Daha sonra 5417 sayılı İşçi Sigortaları Kanunu¹⁰ ile işçilerin emeklilik haklarını içeren düzenlemelerin hayata geçirilmesi, sigortalıların çalışmasını zaman içerisinde değişik sosyal güvenlik kurumlarına bağlı olarak gerçekleştirmesi ve buna bağlı olarak farklı kanunlar ve farklı kurumlar kapsamında geçirilen sigortalı hizmetlerinin nasıl değerlendirileceği sorunu gündeme getirmiştir¹¹. Yanı sıra 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu¹²'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte sosyal güvenlik kurumlarının birleşmesi ve eşzamanlı olarak 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte hangi Kurumdan aylık bağlanacağı sorusunu da artık hangi statüye göre aylık bağlanacağı sorusuna dönüştürmüştür¹³.

Kendi nam ve hesabına çalışanların sosyal güvenliğini düzenleyen 1479 sayılı Kanunun 1971 yılında, tarımda kendi nam ve hesabına çalışanların sosyal güvenliğini düzenleyen 2926 sayılı Kanun ile tarım işlerinde hizmet akdiyle süresiz çalışan tarım işçilerinin sosyal güvenliğini düzenleyen 2925 sayılı Kanunun 1983 yılında yürürlüğe girmesiyle birlikte beş farklı kanun, üç temel sosyal güvenlik Kurumu, sayıları 20'yi aşan Banka, Borsa ve Sigorta Sandıklarının varlığı, hizmet birleştirme kanununun ne denli önemli bir fonksiyona sahip olduğunun anlaşılmasını sağlamıştır. Diğer bir anlatımla, sosyal güvenlik kurumlarının birden fazla olması, sigortalıların emekli aylığına hak kazanabilmeleri için bu hizmetlerin birleştirilmesi ve sigortalılıktan doğan hakların güvence altına alınmasını da yasal bir zorunluluk halinde getirmiştir¹⁴.

9 16.07.1945 Tarihli ve 6058 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

10 8.6.1949 Tarihli ve 7227 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

11 Ali Güzel, Ali Rıza Okur, Nurşen Caniklioğlu, **Sosyal Güvenlik Hukuku**, İstanbul: Beta Yayınevi, Yenilenmiş 14. Baskı, 2012, s.202.

12 20.5.2006 Tarihli ve 26173 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır

13 Can Tuncay, Ömer Ekmekçi, Ender Gülver, **Sosyal Güvenlik Hukuku Derstleri**, İstanbul: Beta Yayınevi, Yenilenmiş 22. Baskı, 2023, s.699.

14 Müjdat Şakar, **İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku**, İstanbul: Beta Yayınevi, Gözden Geçirilmiş 15.Baskı, 2024, s.352.; Okur, Güzel, Caniklioğlu, s.202.

Hizmet birleştirmeye ilişkin ilk adım 228 sayılı Emekli Sandıkları ile Maluliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanunlarına Tabi Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun ile atılmıştır¹⁵. Sigortalılık hizmet sürelerinin birleştirilmesini düzenleyen 228 sayılı Kanun, Kanuna göre aylığı bağlayacak Kurumu, “son ayrıldığı Kurum veya Sandık” olarak belirlemiştir¹⁶. **Okur, Güzel ve Caniklioğlu**’na göre bu çözüm adil olmakta uzaktı. Zira sigortalılar son çalışmalarını, en yüksek aylığı bağlayacak Kurumda geçirmek için sigortalılık değişikliğini gözetmekteydi¹⁷.

Hizmet birleştirmeye ilişkin yürürlüğe giren 228 sayılı Kanun, 22 yıllık uygulamadan sonra yerini 2829 sayılı Kanuna bırakmıştır. 2829 sayılı Kanun, sigortalının “son ayrıldığı Kurum” ölçütü yerine “son yedi yıllık fiili hizmet süresi içinde fiili hizmet süresi fazla olan Kurum” esasını getirmiştir. Bu çözüm önceki yasal düzenleye göre daha adil olmakla birlikte yine de hakkaniyete uygun olan çözüm, sigortalı aylığa hak kazanana kadar en fazla hangi Kurumla/statü ile ilişkisi olmuşsa aylığı o kurumun bağlaması/aylığın o statüde bağlanmasıdır¹⁸.

2829 sayılı Kanun, 228 sayılı Kanundaki eksiklikleri de gidermiştir. Bu eksikliklere, 2829 sayılı Kanunun genel gerekçesinde oldukça ayrıntılı olarak yer verilmiştir. 2829 sayılı Kanunun temel amacı, hizmet birleştirmesi yoluyla sigortalının emekli olmasının sağlanmasıdır. Hizmet birleştirilmesi nedeniyle sigortalının bazı hallerde emekli olamaması ya da sigortalıya daha düşük emekli aylığı bağlanması yasa koyucunun öngördüğü sonuç olmasa gerek. Bu nedenle burada 2829 sayılı Kanunun Genel Gerekçelerine yer verilmesi isabet olacaktır.

Çeşitli Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına tabi işlerde çalışmış olanların, bu işlerde geçen hizmet sürelerinin birleştirilerek, kendilerine, ölümlerinde hak sahiplerine birleşik hizmetleri üzerinden aylık bağlanabilmesi olanağı ilk kez, 5.1.1961 günü kabul edilen 228 sayılı Kanunla sağlanmıştır.

15 12.1.1961 Tarihli ve 10705 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

16 Yasal düzenlemenin ilk halinde, Emekli Sandığına ve Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi işlerde çalışmış olanların, kendilerine veya ölümlerinde hak sahiplerine, Sandığa ve Sigortaya tabi hizmet süreleri toplamı üzerinden her iki kurum kanununa göre ayrı ayrı aylık bağlanması hakkının doğması şartıyla, birleşik hizmetleri üzerinden aylık bağlanmakta, bu kanunlardan birine göre aylık hakkını kazanamayanların ise hizmet sürelerinin birleştirilmesi söz konusu olamamakta idi. 8.1.1970 günlü ve 1214 sayılı Kanunla, 228 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak, çeşitli sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi işlerde çalışanların, bu işlerde geçen sürelerinin birleştirilmesi, ilgililere son defa tabi oldukları Sandık veya Kurum Kanunlarına göre aylığa hak kazanmaları şartına bağlanmış, ayrıca, bağlama ve ödeme konusunda da son defa tabi oldukları kurum kanunlarında yer alan esasların uygulanması kabul edilmiştir.

17 Okur, Güzel, Caniklioğlu, s.202.

18 Okur, Güzel, Caniklioğlu, s.203,

228 sayılı Kanun, hizmet birleştirilmesini, ilgililerin toplam hizmetleri üzerinden, bu hizmetlerinin geçtiği kurum veya sandıklar kanunlarının her birine göre aylığa hak kazanmaları şartına bağlanmıştır. Buna göre, T.C. Emekli Sandığına ve Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi işlerde çalışmış olanların, kendilerine veya ölümlerinde hak sahiplerine, **Sandığa ve Sigortaya tabi hizmet süreleri toplamı üzerinden her iki kurum kanununa göre ayrı ayrı aylık bağlanması hakkının doğması şartıyla**, birleşik hizmetleri üzerinden aylık bağlanmakta, **bu kanunlardan birine göre aylık hakkını kazanamayanların ise hizmet sürelerinin birleştirilmesi söz konusu olamamakta** idi.

8.1.1970 günlü ve 1214 sayılı Kanunla, 228 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak, çeşitli sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi işlerde çalışanların, bu işlerde geçen sürelerinin birleştirilmesi, **ilgililere son defa tabi oldukları Sandık veya Kurum Kanunlarına göre aylığa hak kazanmaları şartına bağlanmıştır**, ayrıca, bağlama ve ödeme konusunda da son defa tabi oldukları kurum kanunlarında yer alan esasların uygulanması kabul edilmiştir.

Böylece, Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi görevlerden ayrıldıktan sonra T.C. Emekli Sandığına tabi görevlere girenlerin, ayrılışlarında, T.C. Emekli Sandığı Kanununa göre aylığa hak kazanmaları halinde hizmetlerinin birleştirilmesi ve kendilerine veya hak sahiplerine bağlanacak aylıkların bu kanun hükümlerine göre hesaplanıp ödenmesi, T.C. Emekli Sandığına tabi görevlerde çalıştıktan sonra Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi görevlere girenlerin, aylıklarında da yine, 506 sayılı Kanun hükümleri nazara alınarak aylığa hak kazanmaları şartıyla aylık bağlanması ve ödenmesi sağlanmıştır.

\ Ancak, Sosyal Güvenlik Kuruluşları kanunları ile sağlanan hakların birbirinden farklı olması, kurumlar arasında kaymalara neden olmakta bu kaymalar nedeniyle kurumlar, müşterek bağlanan aylıklara, kendi statülerine göre bağlayacakları aylıkların üstünde bir miktarla iştirak etme durumunda kalmaktadır. Örneğin, Bağ-Kur Kanununa göre bağlanan aylık miktarları, Sosyal Sigortalar Kurumu ve T.C. Emekli Sandığına bağlanan aylıklardan az olduğundan, Bağ-Kur ile ilgili olarak çalışmakta iken, aylık bağlanması için gerekli hizmet yılını dolduran bir kişi, Bağ-Kur ile ilgisini keserek Sosyal Sigortalar Kurumu ile ilgili bir göreve girmekte, bu görevden ayrılışında Sosyal Sigortalar Kurumunca bağlanan aylık (alt sınır aylığı olsa dahi) Bağ-Kur'dan bağlanacak aylıktan fazla olduğu gibi, Bağ-Kur'un bu aylığa iştirak edeceği miktar, kişiye **Bağ-Kur'dan ayrılması halinde bağlayacağı miktarın üzerine çıkmaktadır**. Kurumlar arası kayma nedenlerinden biri de Sosyal Yardım Zammı miktarının, T.C. Emekli Sandığında 3.500 TL, Sosyal Sigortalar Kurumunda 2.500 TL, Bağ-Kur'da 1.000 TL olarak tespit edilmiş bulunmasıdır.

Yine, T.C. Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumunca emeklilerle bakmakla yükümlü buldukları aile fertlerine, dul ve yetimlere sağlık yardımı yapıldığı halde, Bağ-Kur'dan aylık alanlara böyle bir yardım yapılmaması da, kişilere, Sandık veya Sigorta ile ilgili işte çalıştıktan sonra aylık talebinde bulunmayı tercih ettirmektedir.

Diğer taraftan, kurumlar kanunları arasında aylık hakkını doğuran hizmet süresi ve yaş yönünden farklı hükümler bulunması, tabi bulunduğu Sosyal Güvenlik Kuruluşu Kanununa göre belirli hizmet süresi ve yaşını dolduramamış olması nedeniyle aylığa hak kazanamadığı halde diğer bir Sosyal Güvenlik Kuruluşu Kanununa göre mevcut hizmet süresi ve yaşına göre aylığa hak kazanan kişilerin, bu kuruluşa kayması, daha kısa sürede daha fazla aylığa ve diğer Sosyal yardımlara hak kazanması sonucunu doğurmaktadır.

Bu nedenle, hizmet birleştirmesi esas ve şartlarının, kaymaları önemli ölçüde önleyecek şekilde, yeniden düzenlenmesini gerektirmiştir.

Bu Kanunla getirilen sistemde, kişinin kendi elinde olmayan sebeplerle görevden ayrılmalarını gerektiren, malullük, ölüm ve 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa göre yaş haddinden re'sen emekli olma halleri her kurum kendi mevzuatı içerisinde bırakılmış ve bu suretle hak kayıplarına sebebiyet verilmemesi sağlanmıştır.

Ayrıca, keseneklerini almak suretiyle hizmetlerini tasfiye etmiş olanların, tekrar bu Kanunda yazılı kurumlara tabi göreve girmeleri halinde bu hizmetlerini ihya etmeleri hükmü 228 ve 1214 sayılı Kanunlarda yer almakla beraber, evvelce toptan ödeme ve primlerini almış olanların bu hizmetlerini ihya edebilme hakları bu Kanunla genişletilmek suretiyle hizmet kayıplarının önlenmesi de sağlanmaktadır.

228 sayılı Kanunun, 1214 sayılı Kanunla değişik 12'inci maddesinde; müşterek bağlanacak aylıkların ödenmesinde ve kesilmesinde kişinin en son tabi olduğu Sosyal Güvenlik Kuruluşu mevzuatı esaslarının uygulanması öngörülmüş, ancak, müşterek aylık bağlanan kişinin, aylığa katılan Sosyal Güvenlik Kuruluşlarından birine tabi göreve girmesi ve bu görevinden ayrılması halinde yapılacak işlemin ne olacağı konusunda bir açıklık getirilmemiştir.

Bu durumda, yapılacak işlem Sosyal Güvenlik Kuruluşlarının kendi kanunlarına göre yorum yapmak suretiyle tespit edilmiştir.

Böyle olunca, önce Sosyal Sigortalar Kurumuna sonra T.C. Emekli Sandığına tabi görevde çalıştıktan sonra emekliye ayrılan ve kendisine müştereken emekli aylığı bağlanan kişi, özel sektörde sigortalı bir göreve girdiğinde, emekli aylığını almaya devam etmekte, ancak bu çalışması için kendisinden

yaşlılık malullük ve ölüm sigortası primi alınmadığından görevden ayrılışında emekli aylığında bir değişiklik yapılmamaktadır.

Aynı kişi, Sandığa tabi bir göreve girerse, bağlanan aylığı kesilmekte, Sandıkla iştirakçi olarak ilgilenmektedir.

Bu görevinden ayrılışında, son hizmeti için ne gibi işlem yapılacağı konusunda 228 ve 1214 sayılı Kanunlarda herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Aksine aynı Kanunun 10'uncu maddesinde tahsis hakkından yararlananların hizmetlerinin birleştirilmeyeceği esası getirilmiştir.

5434 sayılı Kanunda ise, emekli aylığı alan bir kişinin sonradan emeklilikle ilgili hizmete girmesi ve yeniden emekliye ayrılması halinde eski ve yeni hizmetleri toplamı üzerinden işlem yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Aynı çelişki, T.C. Emekli Sandığına tabi görevde çalıştıktan sonra Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi görevlere giren ve ayrılışlarında kendilerine bu kurumca aylık bağlananlardan, yeniden sigortalı göreve, girenler için de söz konusu olmaktadır.

Bunlardan aylık bağlandıktan sonra sandığa tabi görevlere girenlerin ise aylıkları kesilmeyeceği gibi Sandıkla iştirakçi olarak ilgilendirilmekte, aynı dönemde T.C. Emekli Sandığı yönünden hem iştirakçi 'hem de Sandık Sosyal Sigortalar Kurumunun bağladığı aylığa iştirak ettiğinden, emekli durumunda olmaktadır.

Bu kişinin, T.C. Emekli Sandığına tabi görevinden ayrılışı halinde son hizmeti için ne yapılacağı konusunda da yürürlükteki kanunlarda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Bu çelişkilerin giderilebilmesi ve Sosyal Güvenlik anlayışına uygun bir durumun getirilebilmesi için, yeni hükümler sevk edilmesi gerekmiş, en uygun çözüm olarak da, aylık bağlanmak suretiyle Sosyal Güvenliği sağlanmış kişinin, aylığı bağlayan kurum dışında, herhangi bir Sosyal Güvenlik Kuruluşuna tabi göreve girmesi halinde, bu kuruluşlarla ilgilendirilmemesi esasının getirilmesi düşünülmüş ve halen çalışanların müktesep haklarının korunması da göz önünde bulundurulmuştur.

Diğer taraftan, 506 sayılı Kanunun geçici 20'nci maddesinde, bu madde uyarınca kurulan emekli sandıklarının sigorta ettiği kişilere sağlayacakları hakların en az haddi belirtildiği halde, azamisinin gösterilmemesi, söz konusu sandıkların, T.C. Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur'ca bağlanan aylık miktarlarının çok üstünde aylık bağlamaları sonucunu doğurmuş, bu durum, söz konusu sandıklarla, T.C. Emekli Sandığı, Sosyal Sigorta-

lar Kurumu ve Bağ-Kur'un müşterek aylık bağlaması halinde, bu üç sosyal güvenlik kuruluşunun, bağlanacak aylığa, kendi statülerine göre bağlanan en yüksek aylığın çok üzerinde bir miktarla katılmalarına neden olmaktadır.

Yine, 506 sayılı Kanunun geçici 20'nci maddesine göre kurulan Sandıklar, Kanunla kurulu diğer üç Sosyal Güvenlik Kuruluşu mevzuatına göre aylık hakkı olmayan kişilere, örneğin, kız kardeşe de aylık bağladıklarından, müşterek aylık bağlama hallerinde, kendi statülerinde, hak verilmeyen kişilere bağlanan aylıklara iştirak etmek zorunda kalmaktadırlar.

506 sayılı Kanunun geçici 20'nci maddesine göre kurulan bu sandıkların tamamen serbest iradeleri ile sigortalılarına ve diğer hak sahiplerine sağladıkları hakların, Kanunla kurulu sosyal güvenlik kurumlarını, olumsuz yönde etkilemesini önleyecek yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur.

228 sayılı Kanunun 1214 sayılı Kanunla değişik 15'inci maddesi, son defa T.C. Emekli Sandığına tabi görevlerden ayrılıp kendilerine veya dul ve yetimlerine Sandıkça aylık bağlananlara birleştirilmiş hizmet sürelerinin toplamı üzerinden emekli ikramiyesi ödenmesini sağlamış ve bu ödeme de özel sektörde sigortalı geçen sürelerin nazara alınmayacağını hükme bağlamıştır.

Uygulamada resmî sektör - özel sektör ayrımında ihtilâflar çıkmış, Sandıkça T.C. Emekli Sandığına tabi daire, kurum ve ortaklıklarda geçen sigortalı sürelerle ikramiye verilmesi üzerine, özel hukuk hükümlerine tabi olan resmî hüviyetli kuruluşlardan geçen (Türkiye Petrolleri A. O., Orta Doğu Teknik Üniversitesi gibi) sigortalı süreler için de ikramiye ödenmesi istekleri ile karşılaşmış ve Danıştay'da davalar açılmıştır.

İhtilâflı olan bu konuya açıklık getirilmesi gerektiğinden, emekli ikramiyesinin devlete yapılan hizmetin karşılığı olarak ödenen bir meblağ olması da göz önüne alınarak, T.C. Emekli Sandığına tabi daire, kurum ve ortaklıklarda geçen sigortalı süreler için ikramiye verileceğinin açıklıkla belirtilmesi yoluna gidilmiştir.

Yürürlükteki hükümlerin uygulanmasında karşılaşılan önemli sorunlardan biri de, aylıklar ödendikten sonra kurumlarca yapılan hesaplaşmada mutabakat sağlanamaması ve halen uzun yıllardır mutabakat sağlanmamış hesapların bulunmasıdır. Uygulamada ortaya çıkan bu güçlüklerin önlenmesi için hesaplaşmanın usul ve esaslarının yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

Bu Kanun tasarısının hazırlanması sırasında değişik sistemlerin birleştirilmesi ve müktesep hakların korunmasına da büyük özen gösterilmiştir.

Bu Kanunun yürürlüğünden önce bağlanmış emekli, yaşlılık, malullük veya ölüm aylıklarında bu Kanunun getirdiği esaslara göre yeniden hesaplanarak

ödenmesi suretiyle birleşik hizmet sürelerine göre bağlanmış ve bağlanacak aylıklarda tek sistem esasına gidilmiştir.

Ancak, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ödenmekte olan aylıklar yeni sisteme göre bağlanacak aylıktan fazla olduğu takdirde, fazla aylığın ödenmesi suretiyle de müstesna haklar korunmaktadır.

Yukarıda etraflıca açıklanan görüş ve konulara çözüm olarak 228 sayılı Kanunla bunu değiştiren 1214 sayılı Kanunda değişiklik ve ilave yapılması yerine, sözü edilen kanunların kaldırılması ve hizmet birleştirme usul, şart ve sonuçlarını içeren yeni bir kanun tasarısı hazırlanması daha uygun mütalaa edildiğinden, bu Kanun tasarısı hazırlanmıştır¹⁹.

2829 sayılı Kanunun genel gerekçeleri dikkate alındığında, 2829 sayılı Kanunun düzenlenme amacının, farklı sosyal güvenlik kurumlarında geçen hizmetlerin birleştirilmesi yoluyla sigortalının emekli aylığına hak kazanmasını öncelemek olduğu anlaşılmaktadır. **Tuncay, Ekmekçi ve Gülver**'e göre, hizmet birleştirilmesi, bir sosyal güvenlik kurumunda yaşlılık aylığı bağlanmasına yeterli hizmet süresi bulunmadığı ve diğer kurumlardaki hizmet sürelerinden yararlanılması gerektiği hallerde yapılır. Çünkü hizmetlerin birleştirilmesi usulü, hiçbir kurumdaki hizmetlerin tek başına aylık bağlanmasına yetmediği durumların sakıncalarını gidermek amacıyla getirilmiştir (Yargıtay 10. H.D; 15.4.2021 T, 4864 E, 5424 K). Bu halde sigortalının bir kurumda aylık bağlanmasına yeterli hizmeti varken ve bu hizmetler aylık bağlanmaya hak kazanabilirken, diğer kurumda geçen hizmet süresi birleştirilerek sigortalıyı aylık alma hakkından (veya daha az aylık bağlanması) mahrum bırakacak sonuca gidilemez²⁰.

III- FARKLI KANUNLAR KAPSAMINDA GEÇEN SİGORTALI HİZMETLERİNİN BİRLEŞTİRİLMESİNİN SONUÇLARI

A-Yaşlılık Aylığına Hak Kazanma Şartları:

Farklı kurumlarda/farklı sigorta statülerinde geçen hizmetlerin birleştirilmesinin iki farklı sonucu ortaya çıkar. Bunlar; aylığa hak kazanma şartlarında ve aylığın hesaplama yönteminde dolayısıyla da aylığın miktarında belirleyici unsur olur. Zira gerek aylık bağlanma şartları gerekse aylık hesaplama yöntemi sosyal sigorta kanunlarında her kurum/statü için farklı düzenlenmiştir.

Yaşlılık aylığına hak kazanma şartları; 5510 m.4/I-(a) kapsamından aylık

19 Millî Güvenlik Konseyi, Sosyal Güvenlik İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Raporu.

20 Tuncay, Ekmekçi, Gülver, s.699.

bağlanacak sigortalılar bakımından 506 sayılı Kanunun 60'ıncı ve geçici 81'inci maddesi, 5510 m.4/I-(b) kapsamından ve 5510 m.4/I-(b.4) kapsamından aylık bağlanacak sigortalılar bakımından 1479 sayılı Kanunun 35'inci ve geçici 10'uncu maddesi, 2925 sayılı Kanun kapsamından aylık bağlanacak sigortalılar bakımından 2925 sayılı Kanunun 20'inci ve geçici 2'inci maddesi, 5434 sayılı Kanun kapsamından aylık bağlanacak sigortalılar bakımından 5434 sayılı Kanunun 39'uncu ve geçici 205'inci maddesi esas alınarak belirlenir²¹.

Aylık Bağlanacak Kanun/ Aylık Statüsü	Aylığa Hak Kazanma Şartları
506 sayılı Kanun/5510, m.4/I-(a) Kapsamı	<p>Sigortalılık Başlangıcı: 8.9.1999 Öncesi <i>Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Sigortalılık Süresi: Kadın 20 Erkek 25 yıl -Prim Gün Sayısı: 5000-5975 Gün Arası -Yaş: Yaş Şartı Yok</p> <p><i>İleri Yaştan Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> - Sigortalılık Süresi: 15 Yıl -Prim Gün Sayısı: 3600 Gün -Yaş: Kadın 50-58 Yaş Arası, Erkek 55-60 Yaş Arası</p> <p>Sigortalılık Başlangıcı: 8.9.1999-30.4.2008 Arası <i>Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Sigortalılık Süresi: Yok -Prim Gün Sayısı: 7000 Gün -Yaş: Kadın 58 Yaş, Erkek 60 Yaş</p> <p><i>İleri Yaştan Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> - Sigortalılık Süresi: 25 Yıl -Prim Gün Sayısı: 4500 Gün -Yaş: Kadın 58 Yaş, Erkek 60 Yaş</p> <p>Sigortalılık Başlangıcı: 1.5.2008 Tarihinden İtibaren <i>Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Prim Gün Sayısı: 7200 Gün -Yaş: Kadın 58 Yaş, Erkek 60 Yaş</p> <p><i>İleri Yaştan Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Prim Gün Sayısı: 4500-5400 Gün Arası -Yaş: Kadın 61 Yaş, Erkek 63 Yaş (Prim gün sayısı 31.12.2035 tarihinden sonra tamamlanırsa 65 yaşını geçmemek üzere her iki sene için +1 yaş ilave)</p>

21 Mustafa Kuruca, Murat Özdamar, **Tüm Yönleriyle Emeklilik**. Ankara: Yaklaşım Yayınları, 2013.

<p>1479 sayılı Kanun/5510, m.4/I-(b) Kapsamı 2926 sayılı Kanun/5510, m.4/I-(b.4) Kapsamı</p>	<p>Sigortalılık Başlangıcı: 8.9.1999 Öncesi <i>Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Prim Gün Sayısı: Kadın 7200 Gün, Erkek 9000 Gün -Yaş: Yaş Şartı Yok <i>İleri Yaştan Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Prim Gün Sayısı: 5400 Gün -Yaş: Kadın 56 Yaş, Erkek 58 Yaş Sigortalılık Başlangıcı: 8.9.1999-30.4.2008 Arası <i>Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Prim Gün Sayısı: 9000 Gün -Yaş: Kadın 58 Yaş, Erkek 60 Yaş <i>İleri Yaştan Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Prim Gün Sayısı: 5400 Gün -Yaş: Kadın 60 Yaş, Erkek 62 Yaş Sigortalılık Başlangıcı: 1.5.2008 Tarihinden İtibaren <i>Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Prim Gün Sayısı: 9000 Gün -Yaş: Kadın 58 Yaş, Erkek 60 Yaş <i>İleri Yaştan Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Prim Gün Sayısı: 5400 Gün -Yaş: Kadın 61 Yaş, Erkek 63 Yaş (Prim gün sayısı 31.12.2035 tarihinden sonra tamamlanırsa 65 yaşını geçmemek üzere her iki sene için +1 yaş ilave)</p>
<p>2925 sayılı Kanun</p>	<p>Sigortalılık Başlangıcı: 8.9.1999 Öncesi <i>Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Sigortalılık Süresi: 15 yıl -Prim Gün Sayısı: 3600 Gün -Yaş: Yaş Şartı Yok Sigortalılık Başlangıcı: 8.9.1999-30.4.2008 Arası <i>Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Prim Gün Sayısı: 3600 Gün -Yaş: Kadın 58 Yaş, Erkek 60 Yaş Sigortalılık Başlangıcı: 1.5.2008 Tarihinden İtibaren 2925 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Bu kapsamdaki sigortalılar için 5510, ek.m.5’de düzenleme yapılmıştır. Emeklilik şartları 5510, m.4/I-(a) kapsamındakiyle aynıdır.</p>

5434 Sayılı Kanun/5510, m.4/I-(c) Kapsamı	<p>Sigortalılık Başlangıcı: 8.9.1999 Öncesi <i>Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Prim Gün Sayısı: Kadın 7200 Gün, Erkek 9000 Gün -Yaş: Yaş Şartı Yok İleri Yaştan Aylığa Hak Kazanma Şartları: -Prim Gün Sayısı: 5400 Gün -Yaş: Kadın/Erkek 61 Yaş</p> <p>Sigortalılık Başlangıcı: 8.9.1999-30.4.2008 Arası <i>Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Prim Gün Sayısı: 9000 Gün -Yaş: Kadın 58 Yaş, Erkek 60 Yaş İleri Yaştan Aylığa Hak Kazanma Şartları: -Prim Gün Sayısı: 5400 Gün -Yaş: Kadın/Erkek 61 Yaş</p> <p>Sigortalılık Başlangıcı: 1.5.2008 Tarihinden İtibaren <i>Aylığa Hak Kazanma Şartları:</i> -Prim Gün Sayısı: 9000 gün -Yaş: Kadın 58 Yaş, Erkek 60 Yaş İleri Yaştan Aylığa Hak Kazanma Şartları: -Prim Gün Sayısı 5400 Gün -Yaş: Kadın 61 Yaş, Erkek 63 Yaş (Prim gün sayısı 31.12.2035 tarihinden sonra tamamlanırsa 65 yaşını geçmemek üzere her iki sene için +1 yaş ilave)</p>
---	--

Tablo-1: Yaşlılık Aylığına Hak Kazanma Şartları

Hizmet birleştirmesinin aylığa hak kazandırma işlevi konunun önemini tüm boyutlarıyla anlamamızı sağlamaktadır. Yukarıda sosyal sigorta kanunlarının aylığa hak kazanma şartlarına yer verilen Tablo-1'den anlaşılacağı üzere, 506 sayılı Kanun/5510, m.4/I-(a) kapsamında ve 2925 sayılı Kanun kapsamında aylığa hak kazanacak sigortalılar diğer kanunlara/kapsamlara göre aylığa hak kazanılardan daha erken ve daha az prim ödenmekle yaşlılık aylığı almaya hak kazanabilmektedir.

Ancak hizmet birleştirmesinin zorunlu tutulması, sigortalıların aleyhine olacak biçimde aylığa hak kazanmasını daha ileri bir zaman dilimine de götürebilmektedir. Örneğin; ilk defa 1.1.1999 tarihinde sigortalı olan ve 506 sayılı Kanun/5510, m.4/I-(a) kapsamında 6000 gün prim ödemesi bulunan erkek sigortalının, daha sonra 1479 sayılı Kanun/5510, m.4/I-(b) kapsamında 1900 gün hizmetinin bulunması halinde; hizmetleri birleştirilirse yaşlılık aylığına hak kazanma şartları 1479 sayılı Kanun/5510, m.4/I-(b) kapsamında değer-

lendirileceğinden, sigortalı 1100 gün prim eksiği bulunduğu için 5510, m.4/I-(b) kapsamında yaşlılık aylığı almaya hak kazanamayacak, 3 yıl kadar daha prim ödemekle yaşlılık aylığı alma hakkı oluşacak ancak sigortalılık hizmetleri birleştirmeye ise 5510, m.4/I-(a) kapsamında yaşlılık aylığı almaya hak kazanabilecektir. Bir bakıma, hizmet birleştirmenin zorunlu tutulması halinde başka bir kuruma prim ödemek emekli olmayı geciktirme sonucunu doğurmaktadır.

B-Yaşlılık Aylığı Hesaplama Yöntemi:

Farklı kurumlarda geçen/farklı statüde geçen sigortalı hizmetlerinin birleştirilmesinin diğer bir önemli sonucu ise yaşlılık aylığı hesaplama yöntemi yoluyla aylık miktarında ortaya çıkmaktadır.

5510 sayılı Kanunun “Yaşlılık aylığının hesaplanması” kenar başlıklı 29’uncu maddesi hükmüne göre, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylığı, ortalama aylık kazancı ile aylık bağlama oranının (ABO) çarpımı sonucunda bulunan tutardır (5510, m.29/I). Ortalama aylık kazanç; sigortalının her yıla ait prime esas kazancının, kazancın ait olduğu yıldan itibaren aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan kazançlar toplamının, itibarî hizmet süresi ile fiilî hizmet süresi zammı hariç toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanan ortalama günlük kazancın otuz katıdır (5510, m.29/II). Güncelleme katsayısı ise her yılın Aralık ayına göre Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki /TÜFE) değişim oranının % 100’ü ile sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla gelişme hızının (GH) % 30’unun toplamına (1) tam sayısının ilâve edilmesi sonucunda bulunan değerdir (5510, m.3/29).

Yaşlılık aylığı hesabına esas ABO, sigortalının malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi geçen toplam prim ödeme gün sayısının her 360 günü için %2 olarak uygulanır. Bu hesaplamada 360 günden eksik süreler orantılı olarak dikkate alınır. Ancak ABO %90’ı geçemez (5510, m.29/III).

Aylığın yılın ilk altı aylık döneminden geçerli olmak üzere bağlanması halinde 55’inci maddenin ikinci fıkrasına göre Ocak ödeme dönemi için gelir ve aylıklara uygulanan artış oranı kadar artırılarak, yılın ikinci altı aylık döneminden geçerli olmak üzere bağlanması halinde ise öncelikle Ocak ödeme dönemi, daha sonra Temmuz ödeme dönemi için gelir ve aylıklara uygulanan artış oranları kadar artırılarak, sigortalının aylık başlangıç tarihindeki aylığı hesaplanır (5510, m.29/V)²².

22 Murat Özdamar, “Türk Sosyal Sigortalar Hukukuna Göre Yaşlılık Aylığı Talep Yılına Aylık Miktarına Etkisi”, *İş ve Hayat Dergisi*, Sayı: 15, Ocak-2022, s.70.

5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalılık hizmeti bulunan diğer ifadeyle de hizmet birleştirmesine konu hizmeti olan sigortalıların yaşlılık aylığı hesaplama yöntemi geçici 2'nci maddede düzenlenmiştir. 5510, geçici m.2'de ise aylık bağlanacak Kanunlara yollamalar yapılmıştır. Bu düzenlemeye bağlı olarak sigortalıya bağlanacak aylığın statüsü, bağlanacak aylığın miktarını da farklılaştıracaktır.

1-Yaşlılık Aylığının 5510, m.4/I-(a) Kapsamından Bağlanması Halinde Aylık Hesaplama Yöntemi:

5510 sayılı Kanunun geçici 2'inci maddesine göre; *“Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı, 2.9.1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17.10.1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17.10.1983 tarihli ve 2926 sayılı kanunlara tabi olanlara bağlanacak yaşlılık aylıkları aşağıdaki şekilde hesaplanır:*

a) *Sigortalının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sürelerdeki prim ödeme gün sayılarına veya fiilî hizmet süresine ait aylık; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki kanun hükümlerine göre, aylık talep tarihindeki toplam prim ödeme gün sayısı veya fiilî hizmet süresi üzerinden, bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla hesaplanacak aylığının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadarki prim ödeme gün sayısı veya fiilî hizmet süresi ile orantılı bölümü, aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile çarpılarak hesaplanır.*

b) *Sigortalının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen sürelerdeki prim ödeme gün sayılarına ait aylığı, aylık talep tarihindeki toplam prim ödeme gün sayısı üzerinden 29 uncu madde hükümlerine göre hesaplanacak aylığının, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonraki prim ödeme gün sayısına orantılı bölümü kadardır. Ancak, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 3600 prim gün sayısını doldurmamış olan sigortalıların yaşlılık aylığı bağlama oranının hesabında, sigortalının Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen ve Kanunun yürürlük tarihinden önceki prim gün sayısını 3600 güne tamamlayan hizmet sürelerinin her 360 günü için % 3 oranı esas alınır.*

c) *Aylık, (a) ve (b) bentlerine göre hesaplanan kısmî aylıkların toplamından oluşur. Aylıklar ayrıca 29 uncu maddenin son fıkrasına göre artırılarak belirlenir.*

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 82 nci maddesinin (a) bendine göre gösterge sistemi içinde hesaplanacak kısmî aylıklara esas gösterge, sigortalıların ortalama yıllık kazanç hesabına giren takvim yılı sayısı esas alınmak suretiyle hazırlanacak olan gösterge ve üst gösterge tespit tabloları esas alınarak belirlenir.

Bu Kanunun yürürlük tarihine kadar geçen sürelerle ilişkin aylığın hesabında esas alınan asgari aylık tutarı ile 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 82 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre belirlenen eski tam aylık tutarı, toplam prim ödeme gün sayısı içinde bu Kanunun yürürlük tarihine kadar geçen prim ödeme gün sayısının oranına tekabül eden tutar üzerinden esas alınır.

Yurt dışı hizmet borçlanması yapanların aylıkları da yukarıda belirtilen fıkralara göre hesaplanır.”

5510 sayılı Kanunun geçici 2’inci maddesi hükmü gereği, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihine²³ kadarki sigortalılık sürelerine yönelik aylıklar, 506 sayılı Kanunun 61’inci ve geçici 82’inci maddesi gereği hesaplanacak ve 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sigortalılık süresinin toplam sigortalılık süresine orantılı bölümü aylık miktarında esas alınacak, 01.10.2008 tarihinden itibaren olan sigortalılık sürelerine yönelik aylıklar ise 5510 sayılı Kanunun 29’uncu madde hükmü doğrultusunda hesaplanacak ve 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen sigortalılık süresinin toplam sigortalılık süresine orantılı bölümü aylık miktarında (kısmi aylık) esas alınacaktır. (Yargıtay 10. H.D.; 19.10.2015 T, 2014/27440 E, 2015/17109 K.; 21.06.2022 T, 2020/4461 E, 2022/9530 K.; 26.09.2023 T, 2022/8206 E, 2023/8714.)

5510 sayılı Kanunun geçici 2’inci maddesinde yer alan düzenleme gereği 5510 sayılı Kanunun yürürlüğü öncesi sigortalı hizmeti bulunanların 5510 sayılı Kanun öncesi hizmetlerine ait aylığın hesabı için 5510 sayılı Kanunun geçici 2’inci maddesinde, önceki sosyal güvenlik kanunlarına yollama yapıldığı için, 1.10.2008 tarihi öncesine ait kısmi aylık miktarının tespiti için 506 sayılı Kanuna göre hesap yapılması gerekmektedir.

506 sayılı Kanunun aylık hesabı düzenleyen 61’nci maddesine göre; Yaşlılık aylığına hak kazanan sigortalıların aylığı, aşağıdaki hükümlere göre belirlenecek ortalama yıllık kazancı ile aylık bağlama oranının çarpımının 1/12’si alınarak hesaplanır.

Sigortalının her takvim yılına ait prime esas kazancı, kazancın ait olduğu takvim yılından itibaren aylık talep tarihine kadar geçen takvim yılları için, her yılın Aralık ayına göre Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları indeksindeki artış oranı ve gayrisafi yurt içi hasıla sabit fiyatlarla gelişme hızı kadar ayrı ayrı artırılarak bulunan yıllık kazançlar toplamının, toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi

23 Kamu kurumlarında aylık ve prim ödeme dönemi ayın 15’i ile diğer ayın’14’ü olanlar bakımından 15.10.2008 tarihi olacaktır.

suretiyle bulunacak ortalama günlük kazancın 360 katı, aylığın hesaplanmasına esas ortalama yıllık kazancı oluşturur.

Aylık bağlama oranı, sigortalının toplam prim ödeme gün sayısının ilk 3600 gününün her 360 günü için %3,5, sonraki 5400 günün her 360 günü için %2 ve daha sonraki her 360 gün için %1,5 oranlarının toplamıdır.

60'ıncı maddenin B, C ve D bentlerine göre aylığa hak kazananların aylık bağlama oranı %60'dan az olamaz.

Hesaplanan yaşlılık aylığı, aylık bağlanması için yazılı başvurunun yapıldığı yılın Ocak ayı ile aylığın başlangıç tarihi arasında geçen her ay için Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları indeksindeki aylık artış oranları kadar artırılarak bağlanır.

Diğer taraftan 4447 sayılı Kanun²⁴la, aylık bağlama sistemi değiştirilirken 1.1.2000 tarihinden²⁵ önce prim ödemesi bulunan sigortalıların aylıklarının hesaplanmasına ilişkin de geçici bir hüküm konulmuştur (506, geçici m.82).

506 sayılı Kanunun "*Yaşlılık Aylığının Hesaplanması*" kenar başlıklı 61'inci maddesi hükmüne göre; (Değişik madde: 06/03/1981-2422/7 md.)

Yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, bu Kanuna göre tespit edilen göstergesinin katsayı ile çarpımının %60'ı oranında ve aşağıdaki hükümler nazara alınarak yaşlılık aylığı bağlanır.

A) Yaşlılık Aylığı:

a) Sigortalının, kadın ise 50, erkek ise 55 yaşından sonra doldurduğu her tam yaş için ve 5 000 günden fazla ödediği her 240 günlük malullük Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları primi için %60 oranı (1)'er artırılarak,

b)

Hesaplanır:

c)

Bu maddeye göre bağlanacak aylıkların oranı, her halde %85'i geçemez.

B) Yaşlılık aylığının hesabına esas alınacak gösterge, sigortalının işten ayrıldığı tarihten önceki Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları primi ödenmiş son 5 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarlarına göre bulunacak ortalama yıllık kazanç esas alınarak tespit edilir.

24 8.9.1999 Tarihli 23810 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

25 Kamu kurumlarında aylık ve prim ödeme dönemi ayın 15'i ile diğer ayın'14'ü olanlar bakımından 15.1.2000 tarihi olacaktır.

506 sayılı Kanununun ek 34'üncü maddesi hükmüne göre; *Malullük, yaşlılık ve ölüm aylıklarının hesabına esas alınacak üst gösterge, sigortalının işten ayrıldığı veya öldüğü tarihten önceki malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son on takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarlarına göre bulunacak ortalama yıllık kazanç esas alınarak tespit edilir.*

Şu kadar ki, yukardaki fıkrada belirtilen on takvim yılı;

a) 1994 yılında aylık bağlanması için tahsis talebinde bulunanlar ile ölenlerin hak sahiplerine bağlanacak aylıkların hesabında altı,

b) 1995 yılında aylık bağlanması için tahsis talebinde bulunanlar ile ölenlerin hak sahiplerine bağlanacak aylıkların hesabında yedi,

c) 1996 yılında aylık bağlanması için tahsis talebinde bulunanlar ile ölenlerin hak sahiplerine bağlanacak aylıkların hesabında sekiz,

d) 1997 yılında aylık bağlanması için tahsis talebinde bulunanlar ile ölenlerin hak sahiplerine bağlanacak aylıkların hesabında dokuz,

Takvim yılı olarak nazara alınır.

Yukarıda belirtilen takvim yıllarında daha az sürede prim ödemiş sigortalılar için ortalama yıllık kazanç, prim ödediği takvim yılları esas alınmak suretiyle hesaplanır.

506 sayılı Kanununun ek 35'inci maddesi hükmüne göre; *Üst Gösterge Tablolarının tavan göstergesine göre hesaplanacak aylıkların aylık bağlama oranı % 50'dir. Üst Gösterge Tablosunun tavan göstergesi ile Gösterge Tablosunun tavan göstergesi arasındaki derece ve kademeler üzerinden bağlanacak aylıkların oranı Bakanlar Kurulunca tespit edilir.*

1992 yılında yürürlüğe giren 92/2607 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı²⁶ ile ilk 5000 gün prim için %50 olarak uygulanan üst göstergelerin aylık bağlama oranı derece ve kademeye bağlı olarak %50 ile %59,90 oranına yükseltilmiştir.

506 sayılı Kanununun ek 23'üncü maddesi hükmüne göre, *Sigortalının gelir veya aylığı, bu Kanununun ek 3 üncü maddesine göre tespit edilen gösterge sayısının katsayı ile çarpılması sonucu bulunan miktarın, gelir veya aylık bağlamaya esas oranlarla çarpılması suretiyle hesaplanır. Katsayının değişmesi halinde, değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, yeni katsayı esas alınarak gelir ve aylıklar yeniden hesaplanır.*

26 22.1.1992 Tarihli 21119 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

506 sayılı Kanunun “Aylıkların alt sınırı” kenar başlıklı 96’ncı maddesi hükmüne göre, “*Bu Kanuna göre Malullük ve Yaşlılık Sigortalarından bağlanacak aylıklar ile ölüm Sigortasından hak sahibi kimselere bağlanacak aylıkların hesabına esas tutulan aylığın alt sınırı, gösterge tablosundaki en düşük göstergenin katsayı ile çarpımının % 70’inden az olamaz*”²⁷

506 sayılı Kanunun ek 24’üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu, sosyal yardım zammı (SYZ) miktarını, gösterge, üst gösterge ve geçici gösterge tablosundaki derece ve kademelere göre birbirinden farklı olarak tespit etmeye yetkili kılınmıştır.

506 Sayılı Kanunun geçici 82’inci maddesi hükmüne göre, sigortalının 1.1.2000 tarihinden önceki hizmetlerine ait aylığı 506 sayılı Kanunun önceki hükümlerine göre hesaplanmakta bu döneme ilişkin prim ödeme gün sayısı/toplam prim ödeme gün sayısına oranı üzerinden kısmi aylık hesaplanmakta, hesaplanan bu kısmi aylığa tahsis talep tarihinin bulunduğu yılın Ocak ayına kadar yıllık TÜFE ve GH oranları uygulanarak güncellenmesi sağlanmakta; 1.1.2000 tarihinden sonraki hizmetleri için de yeni hükümlere göre kısmi aylık hesaplanmakta ve bu kısmi aylıklar tahsis talep tarihinin bulunduğu yılın Ocak ayı itibarıyla birleştirilerek aylık tutarı bulunmakta, aylık başlangıç tarihine kadar aylık TÜFE artış oranları ve varsa oransal ya da maktu aylık artışları uygulanarak bağlanacak aylık tespit edilmektedir.

Buna göre, 5510 sayılı Kanunun geçici 2’nci maddesine göre aylıklar, toplam prim ödeme gün sayısı esas alınarak gösterge sistemi, 4447 sayılı Kanunla getirilen ortalama yıllık kazanç sistemi ve 5510 sayılı Kanunla getirilen ortalama aylık kazanç sistemden oluşan üç ayrı yöntemle hesaplanmaktadır.

5510 sayılı Kanunun 29’uncu maddesi ve geçici 2’inci maddesi ile 506 sayılı Kanunun 61’nci maddesi ve geçici 81’inci maddesi gözetildiğinde yaşlılık aylığı aşağıdaki Tabloda özetlendiği biçimde hesaplanacaktır.

27 506 sayılı Kanun hükmüne göre beş alt sınır bulunmaktadır. Bunlar; 2000 yılından önce sigortalı hizmeti bulunanlar açısından eski 506, m.96 hükmü (ilk alt sınır), 1.1.2000-30.9.2008 dönemi bakımından 4447 sayılı Kanunla değiştirilen 506, m.96 hükmü (ikinci alt sınır), 506, geçici m.82 (üçüncü alt sınır), 506, geçici m.89 (dördüncü alt sınır), 5510, m.33/II hükmü (beşinci alt sınır). Bkz. Murat Özdamar, “Ölüm Sigortasından Bağlanacak Aylığın Hesaplanması”, **Sosyal Sigortalar Hukuku Şerhi**, (Editörler: Ali Nazım Sözer, Nurşen Caniklioğlu, Mahmut Kabakçı), Ankara:Toleyis Sendikası Yayınları, 2025.

2000 Yılı Öncesine Ait Aylık (506 Aylığı)	01.01.2000-30.9.2008 Arası Aylık (4447 Aylığı)	1.10.2008 Tarihi Sonrasına Ait Aylık (5510 Aylığı)
Aylık: Gösterge-Üst Gösterge X memur maaş katsayısı X Aylık Bağlama Oranı (ABO)	Aylık: (Ortalama Yıllık Kazanç X Aylık Bağlama Oranı-ABO)/12	Aylık: Güncellenmiş Ortalama Aylık Kazanç X Aylık Bağlama Oranı (ABO)
Kısmi Aylık: Aylık x 2000 yılı öncesi prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı	Kısmi Aylık: Aylık x 01.01.2000-30.9.2008 arasına ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı	Kısmi Aylık: Aylık x 1.10.2008 sonrasına ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı

Tablo-2: 5510, m.4/I-(a) Kapsamından Bağlanacak Yaşlılık Aylığı Hesap Yöntemi

2-Yaşlılık Aylığının 5510, m.4/I-(b) Kapsamından Bağlanması Halinde Aylık Hesaplama Yöntemi:

5510 sayılı Kanunun geçici 2'inci maddesi hükmü gereği, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihine kadarki sigortalılık sürelerine yönelik aylıklar, 1479 sayılı Kanunun 36'ncı maddesi gereği hesaplanacak, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sigortalılık süresinin toplam sigortalılık süresine orantılı bölümü aylık miktarında esas alınacak, 01.10.2008 tarihinden itibaren olan sigortalılık sürelerine yönelik aylıklar ise 5510 sayılı Kanunun 29'uncu ve devamı madde hükümleri gereği hesaplanacak, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen sigortalılık süresinin toplam sigortalılık süresine orantılı bölümü aylık miktarında esas alınacaktır.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı hizmeti bulunanların, 5510 sayılı Kanun öncesi hizmetlerine ait aylığının hesabı için 5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesinde önceki sosyal güvenlik kanunlarına yollama yapıldığı için 01.10.2008 tarihi öncesine ait kısmı aylık miktarının tespiti için 1479 sayılı Kanuna göre aylık hesabı yapılması gerekmektedir.

1479 sayılı Kanunun "Yaşlılık aylığının hesaplanması" kenar başlıklı 18'inci maddesi (4447, m.29) hükmüne göre;

Yaşlılık aylığı, sigortalının, sigortalılık süresi içinde aylar itibariyle prim ödediği gelir basamaklarının, bu basamaklardaki prim ödeme süreleri de dikkate alınarak, aylık başlangıç tarihinde yürürlükte bulunan gelir tablosu üzerinden hesaplanacak ağırlıklı ortalamanın aylık bağlama oranı ile çarpılması suretiyle hesaplanır.

Aylık bağlama oranı, sigortalının toplam sigortalılık süresinin ilk on tam yılının her bir yılı için %3,5 takip eden onbeş tam yılın her bir yılı için %2 ve yirmibeş yıldan fazla her bir tam yıl için %1,5 oranlarının toplamıdır.

Birinci ve ikinci fıkralara göre hesaplanan yaşlılık aylığı, ayrıca, gelir tablosunun son olarak değiştirildiği ay ile aylık başlangıç tarihi arasında geçen her ay için, Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları indeksindeki değişim oranları kadar artırılır.

Diğer taraftan 4447 sayılı Kanunun 29'uncu maddesiyle aylık bağlama yöntemi değiştirilirken 01.01.2000 tarihinden önce sigortalılık hizmeti bulunan sigortalıların aylıklarının hesaplanmasına ilişkin de Kanuna geçici bir hüküm konulmuştur (1479, geçici m.11).

1479 sayılı Kanunun geçici 11'inci maddesi hükmüne göre;

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce bağlanan malullük, yaşlılık ve ölüm aylıkları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ödenen son aylık tutarlar esas alınarak, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra 36'ncı maddenin son fıkrası hükmüne göre artırılarak ödenir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı olanlara bağlanacak yaşlılık aylığı;

a) Sigortalının, aylık başlangıç tarihindeki toplam sigortalılık süresi esas alınarak, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce bulunduğu gelir basamağının aylık başlangıç tarihinde yürürlükte bulunan gelir tablosundaki değeri üzerinden, bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki hükümlere göre hesaplanan aylığının, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sigortalılık süresinin toplam sigortalılık süresine orantılı olarak hesaplanan tutarı ile,

b) Sigortalının, bu Kanunun yürürlük tarihi ile aylık başlangıç tarihi arasında aylar itibariyle prim ödediği gelir basamaklarının bu basamaklardaki prim ödeme süreleri de dikkate alınarak, aylık başlangıç tarihinde yürürlükte bulunan gelir basamakları üzerinden hesaplanacak ağırlıklı ortalamasının, aylık başlangıç tarihindeki toplam sigortalılık süresi esas alınmak suretiyle bu Kanunun 36 ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre bulunacak aylık bağlama oranı üzerinden hesaplanan aylığın, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra geçen sigortalılık süresinin toplam sigortalılık süresine orantılı olarak hesaplanan tutarı,

Toplamıdır. Bu şekilde hesaplanan aylık, bu Kanunun 36'ncı maddesinin üçüncü fıkrasına göre artırılır.

İkinci fıkraya göre bağlanacak aylık, sigortalının aylık başlangıç tarihindeki toplam sigortalılık süresi esas alınarak, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce bulunduğu gelir basamağı üzerinden bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki hükümlere göre hesaplanan aylığının, bu Kanunun yürürlük tarihi ile aylık başlangıç tarihi arasında geçen takvim yılları için, her yılın Aralık ayına göre Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları indeksindeki değişim oranı kadar artırılmış tutarından az olamaz.

Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olanlara bağlanacak malul-lük ve ölüm aylıkları, sigortalının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra sigortalılık süresinin bulunması halinde, bu süreler esas alınarak hesaplanır.

Buna göre, 5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesine göre aylıklar, toplam prim ödeme gün sayısı esas alınarak 1479 sayılı Kanun gereği basamak sistemi, 4447 sayılı Kanunla getirilen ağırlıklı basamak ortalaması sistemi ve 5510 sayılı Kanunla getirilen ortalama aylık kazanç sistemden oluşan üç ayrı yöntemle hesaplanmaktadır.

5510 sayılı Kanunun 29'uncü maddesi ve geçici 2'inci maddesi ile 1479 sayılı Kanunun 36'nci maddesi ve geçici 11'inci maddesi gözetildiğinde yaşlılık aylığının aşağıdaki Tabloda özetlendiği biçimde hesaplanması gerekecektir.

2000 Yılı Öncesine Ait Aylık (1479 Aylığı)	01.01.2000-30.9.2008 Arasına Ait Aylık (4447 Aylığı)	1.10.2008 Tarihi Sonrasına Ait Aylık (5510 Aylığı)
Aylık: Bağ-Kur Gelir Basamağı X Aylık Bağlama Oranı (ABO-1)	Aylık: Bağ-Kur Ağırlıklı Basamak Ortalaması X Aylık Bağlama Oranı (ABO-2)	Aylık: Güncellenmiş Ortalama Aylık Kazanç X Aylık Bağlama Oranı (ABO-3)
Kısmi Aylık: Aylık X 2000 yılı öncesi prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı	Kısmi Aylık: Aylık X 01.01.2000-30.9.2008 arasına ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı	Kısmi Aylık: Aylık X 1.10.2008 sonrasına ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı

Tablo-3: 5510, m.4/I-(b) Kapsamından Bağlanacak Yaşlılık Aylığı Hesap Yöntemi

3-Yaşlılık Aylığının 5510, m.4/I-(b.4) Kapsamından Bağlanması Halinde Aylık Hesaplama Yöntemi:

5510 sayılı Kanunun geçici 2'inci maddesi hükmü gereği, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihine kadarki sigortalılık sürelerine yönelik aylıklar, 2926 sayılı Kanunun 18'inci maddesi gereği hesaplanacak ve 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sigortalılık süresinin toplam sigortalılık süresine orantılı bölümü aylık miktarında esas alınacak, 01.10.2008 tarihinden itibaren olan sigortalılık sürelerine yönelik aylıklar ise 5510 sayılı Kanunun 29'uncu maddesi hükümleri gereği hesaplanacak, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen sigortalılık süresinin toplam sigortalılık süresine orantılı bölümü aylık miktarında esas alınacaktır (Yargıtay 10. H.D., 8.6.2015 T, 2014/27582 E, 2015/11247 K.).

5510 sayılı Kanundaki düzenleme gereği, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğü öncesi hizmeti bulunanların 5510 sayılı Kanun öncesi hizmetlerine ait aylığın hesabı için 5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesinde, 2926 sayılı Kanuna yollama yapıldığı için, 1 Ekim 2008 tarihi öncesine ait kısmı aylık miktarının tespiti için 2926 sayılı Kanuna göre hesap yapılması gerekmektedir.

2926 sayılı Kanunun "Yaşlılık aylığının hesaplanması" kenar başlıklı 18'inci maddesi hükmüne göre;

Yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, bulunduğu basamakta en az bir tam yıl prim ödemiş olması şartıyla 33'üncü maddede belirtilen basamaklardan son defa prim ödemediği basamak göstergesinin katsayı ile çarpımının % 70'i oranında yaşlılık aylığı bağlanır.

Şu kadarki;

a) Sigortalının bulunduğu basamakta en az bir tam yıl prim ödemiş olması halinde yaşlılık aylığı bir önceki basamak üzerinden hesaplanır.

b) Yaşlılık aylığı; sigortalının kadın ise 58, erkek ise 60 yaşından sonra sigortalılığa devamda fazla olan her tam yaş için ve 25 yıldan fazla prim ödemediği her tam yıl için % 70 oranı birer artırılarak hesaplanır.

Yaşlılık aylığı herhalde % 90 oranını geçemez.

4956 sayılı Kanunun²⁸ 56'ncı maddesi ile 2926 sayılı Kanunun 14, 18, 24'üncü maddeleri ile üçüncü kısmında yer alan 31, 33, 34 ve 35'inci maddeleri 1.1.2005 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır. Aynı Kanunun geçici 3'üncü maddesinde, 2926 sayılı Kanunun bu Kanunla yürürlükten kal-

28 2.8.2003 Tarihli ve 25187 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmıştır.

dırılan hükümleri sonucunda oluşan yeni statü nedeniyle, 2926 sayılı Kanuna tâbi sigortalılar hakkında, 1479 sayılı Kanununun 30, 36, 42, 49, 50, 51, 52'nci maddelerinin, 53'üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi ile üçüncü ve beşinci fıkraları hariç diğer fıkralarının, ek 15'inci maddesinin (a) bendinin, geçici 11 ve 21'inci maddelerinin uygulanmasına **1.1.2005 tarihinde başlanacağı** ve bu tarihe kadar eski hükümlerin uygulanmasına devam edileceği hüküm altına alınmıştır.

Yine 5073 sayılı Kanun'un²⁹ 16'ncı maddesi ile 2926 sayılı Kanununun 4'üncü maddesinin (c) bendi, ikinci kısmındaki 14, 18 ve 24'üncü maddeleri hariç diğer maddelerinin tamamı, üçüncü kısmındaki 31'inci maddesi hariç diğer maddelerinin tamamı, dördüncü kısmındaki 40'uncü madde dahil 62'nci maddeye kadar olan maddelerinin tamamı ile ek 2'nci maddesi, geçici 1, 3, 4, 5, 6 ve 7'nci maddeleri, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren, ikinci kısmında yer alan **14,18, 24'üncü maddeleri ile üçüncü kısmında yer alan 31'inci maddesi 1.1.2005 tarihinden itibaren, yürürlükten kaldırılmıştır.**

5277 sayılı Kanun'un³⁰ m.37 hükmü ile 24.7.2003 tarihli ve 4956 sayılı Kanununun 56'ncı maddesinin (d) bendi ile aynı Kanunun geçici 3'üncü maddesinde geçen "**1.1.2005**" tarihleri ve 5073 sayılı Kanununun 17'nci maddesinde geçen "**1.1.2005**" tarihinin "**1.1.2006**" şeklinde uygulanacağı düzenlenmiştir.

5437 sayılı Kanun'un³¹ m.32/g hükmü ile 24.7.2003 tarihli ve 4956 sayılı Kanununun 56'ncı maddesinin (d) bendi ile aynı Kanunun geçici 3'üncü maddesinde geçen "**1.1.2005**" tarihleri ve 22/1/2004 tarihli ve 5073 sayılı Kanununun 17'nci maddesinde geçen "**1.1.2005**" tarihinin "**1/1/2007**" şeklinde uygulanacağı düzenlenmiştir.

5655 sayılı Kanun'un³² 1'inci maddesi ile 24.7.2003 tarihli ve 4956 sayılı Kanununun 56'ncı maddesinin (d) bendi ile aynı Kanunun geçici 3'üncü maddesinde yer alan "**1/1/2005**" ibareleri ile 22/1/2004 tarihli ve 5073 sayılı Kanununun 17'nci maddesinde yer alan "**1/1/2005**" ibaresi "**1/1/2008**" olarak değiştirilmiştir.

5724 sayılı Kanun'un³³ m.28/d-12 maddesi ile 24.7.2003 tarihli ve 4956 sayılı Kanununun 56'ncı maddesinin (d) bendi ile aynı Kanunun geçici 3'üncü

29 28.1.2004 Tarihli ve 25360 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

30 31.12.2004 Tarihli ve 25687 sayılı (Mükerrer-3) sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

31 31.12.2005 Tarihli ve 26040 sayılı (Mükerrer-1) sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

32 20.5.2007 Tarihli ve 26527 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

33 28.12.2007 Tarihli ve 26740 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

maddesinde geçen “1.1.2008” ibareleri ve 22.1.2004 tarihli ve 5073 sayılı Kanunun 17’nci maddesinde geçen “1.1.2008” ibaresi ile 1479 sayılı Kanunun geçici 27’nci maddesinde geçen “31.12.2007” ibarelerinin, **“31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun yürürlük” tarihi şeklinde uygulanacağı**, düzenlenmiştir.

Bu yasal düzenlemeler gereği, 1.10.2008 öncesi dönem bakımından, sigortalının son defa prim ödediği gelir basamağında 1 tam yıl prim ödemesi varsa bu son basamak üzerinden, ilgili basamakta 1 tam yıl prim ödemesi olmamışsa bir önceki basamak üzerinden, yaşlılık aylığı hesaplanması gerekmektedir. Yaşlılık aylığı ise Tarım Bağ-Kur Gelir Basamağı (prime esas kazanç) ile aylık bağlama oranının çarpımından oluşmaktadır. Aylık bağlama oranı, %70 oranında olmakla birlikte sigortalının kadın ise 58 erkek ise 60 yaşından sonra sigortalılığa devamda fazla olan her tam yaş için ve 25 tam yıldan fazla prim ödediği her tam yıl için %70 oranı %1’er eklenerek hesaplanır. 25 tam yıl prim ödememekle beraber, sigortalının en az 15 tam yıl prim ödemesi sonrası yaşlılık aylığı talebinde bulunması halinde, yaşlılık aylığı 25 tam yıldan eksik prim ödenen her tam yıl için %70 oranı %1’er eksiltmek suretiyle hesaplanır.

5073 sayılı Kanunun 2’inci maddesi hükmüne göre, 1479 sayılı Kanuna ve 2926 sayılı Kanununa göre 2004 yılında bağlanacak aylıklar 2003 yılı Aralık ayında yürürlükte bulunan gelir tablosu ve gösterge tutarları esas alınarak hesaplanır.

Yaşlılık aylığı hesabına esas olmak üzere 2003 yılı Aralık ayında yürürlükte bulunan gelir tablosu ve gösterge tutarlarının esas alınacağına ilişkin 5073 sayılı Kanunda yer alan bu düzenleme, 5282 sayılı Kanun, 5454 sayılı Kanun³⁴, 5565 sayılı Kanun³⁵, 5724 sayılı Kanunlarla da devam ettirilmiştir. İlgili Kanunlar gereği 2003/Aralık ayında yürürlükte bulunan gelir basamağı dikkate alınarak yaşlılık aylığı hesaplanmaktadır.

4784 sayılı Kanun’un³⁶ 1’inci maddesi hükmüne göre, 506 sayılı Kanun ve 2925 sayılı Kanun ile 1479 sayılı Kanun ve 2926 sayılı Kanununa göre gelir

34 15.2.2006 Tarihli sayılı 26081Resmi Gazetede yayınlanmıştır. 5454 sayılı Kanun, yaşlılık aylığı bağlanmış olanlara ek ödeme yapılmasını da öngörmüştür. 5454, m.1 hükmüne göre emekli aylığı/geliri 400,00 TL ve altında olan emeklilere, aylığının/gelirinin % 5’i tutarında, 400,00 TL tutardan fazla olanlara ise aylığının/gelirinin %4’ü tutarında, ek ödeme verilir. 5454, m.1 hükmü gereği 400,00 TL maktu tutarın, memur maaş katsayısı artışı nispetinde artırılması gerektiğinden, artırılan ek ödeme sınırı 1.7.2025-31.12.2025 döneminde 10.973,83TL olarak uygulanacaktır. Buna göre ek ödeme tutarı; aylık/gelir \leq 8.513,00 TL ise %5 oranında, aylık/gelir $>$ 8.513,00 TL ise %4 oranında, olacaktır.

35 29.12.2006 Tarihli ve 26391 sayılı Mükerrer Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

36 15.1.2003 Tarihli ve 24994 (mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

veya aylık almakta olanlara 1.1.2003-31.12.2003 tarihleri arasında, genel bütçeden karşılanmak üzere, almakta oldukları aylık veya gelirlerine ilave olarak Sosyal Destek Ödemesi (SDÖ) yapılır. Sosyal destek ödemesinin miktarı ile usul ve esaslarını belirlemeye ve bu ödemeleri yukarıda sayılan kanunlar uyarınca aylık ve gelir tutarlarına göre aylar itibarıyla farklılaştırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

4784, m.1 hükmünü uygulamaya yönelik 2003/5145 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı³⁷na göre, 2926 sayılı Kanuna göre aylık almakta olanlara ödenecek sosyal destek ödemesi (SDÖ) tutarı yıl içinde memur maaş katsayısının artışı dolayısıyla yapılan artış miktarını 100.000.000 (100,00) TL tutarı tamamlayacak miktarda belirlenmiştir.

Buna göre; 2003/Ocak dönemi öncesi için diğer bir ifade ile 2002/Aralık dönemine ait olan gelir tablosuna göre sigortalı aylık hesabı yapılarak bu aylık 2003 yılının ilgili ayında (Ocak-Aralık) ayında yürürlükte bulunan gelir tablosuna göre hesaplanan aylıktan düşülerek bulunan fark miktar 100,00 TL SDÖ tutardan indirilerek sigortalıya ödenecek toplam SDÖ tutarı belirlenecektir.

Hesaplanan yaşlılık aylığı ve SDÖ tutarı, 2008 tarihi öncesine ait prim gün sayısının toplam prim gün sayısına oranlanması sonrası 1.10.2008 tarihi öncesine ait 2003/Aralık dönemine göre hesaplanan kısmi sigortalı aylığı ile 1.10.2008 tarihi öncesine ait prim günlerine karşılık gelen 2003/Aralık dönemine göre hesaplanan SDÖ tutarının, 5073, 5282, 5454 ve 5565 sayılı Kanunlarda düzenlenen aylık artış oranları dikkate alınarak 2008 yılına getirilmesi, ardından sigortalının 2008 yılına taşınan aylığının güncelleme katsayılarıyla güncellenerek aylık bağlanma yılına (yaşlılık aylığı talep yılına) taşınması gerekmektedir.

Sigortalının 1.10.2008 tarihinden itibaren olan çalışmasına karşılık gelen kısmi aylığı hesaplanarak bu aylık ile talep yılına taşınan 1.10.2008 tarihi öncesine ait kısmi aylıkların birleştirilmesi, 5510, m.29 ve 5510, m.55 hükmünde yer alan biçimde Ocak/Temmuz dönemine ait aylık artışlarının uygulanması ve böylece sigortalıya bağlanması gereken aylığın tespit edilmesi gerekmektedir.

5510 sayılı Kanunun 29'uncu maddesi ve geçici 2'inci maddesi ile 2926 sayılı Kanunun 18'inci maddesi gözetildiğinde yaşlılık aylığının aşağıdaki Tabloda özetlendiği biçimde hesaplanması gerekecektir.

37 17.1.2003 Tarihli ve 24996 sayılı Mükerrer Resmî Gazetede yayınlanmıştır.

1.10.2008 Tarihi Öncesine Ait Aylık (2926 Aylığı) = A Aylığı	1.10.2008 Tarihi Sonrasına Ait Aylık (5510 Aylığı) = B Aylığı
<u>Tam Aylık:</u> 2003/Aralık Dönemi Gelir Basamağı X Aylık Bağlama Oranı (ABO)	<u>Tam Aylık:</u> Güncellenmiş Ortalama Aylık Kazanç X Aylık Bağlama Oranı (ABO)
<u>Kısmi Aylık:</u> Tam aylık X 1.10.2008 yılı öncesi prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı <u>SDÖ Tutarı:</u> 100,00 –(2003/Aralık Dönemi Gelir Basamağına Göre Kısmi Aylık -2002/ Aralık Dönemi Gelir Basamağına Göre Kısmi Aylık) Aylık + SDÖ'nün 2008 yılına aylık artışlarıyla taşınıp 2008 yılından aylık bağlanma talep yılına kadar geçen süreler için güncelleme katsayılarıyla artırılması	<u>Kısmi Aylık:</u> Tam Aylık X 1.10.2008 sonrasına ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı
Sigortalı Aylığı (A Aylığı + B Aylığı) : Kısmi iki aylık toplanır. Bu aylık 5510, m.29 ve m.55 kapsamında artırılır.	

Tablo-4: 5510, m.4/I-(b.4) Kapsamından Bağlanacak Yaşlılık Aylığı Hesap Yöntemi

4-Yaşlılık Aylığının 5434 Sayılı Kanun Kapsamından Bağlanması Halinde Aylık Hesaplama Yöntemi:

5434 sayılı Kanun kapsamında bağlanacak emekli aylıklarının hesap edilmesinde esas alınacak unsurlar, 5434 sayılı Kanunun mülga 41'inci ve ek 70'inci maddelerinde düzenlenmiştir.

Buna göre 5434 sayılı Kanun kapsamında bağlanacak aylık;

- Gösterge Aylığı,
- Ek gösterge Aylığı,
- Taban Aylığı,
- Kıdem Aylığı,
- Zam ve Tazminat Karşılığı Aylığı (Tazminat Aylığı)

adı altında beş farklı unsurdan oluşacaktır. Bu unsurlar; sigortalının aylık derece ve kademesi, çalışma süresi içerisinde bulunduğu görev ve bu görevlerin süresi ya da hizmet sınıfına bağlı olarak değişiklik gösteren ek gösterge rakamları, kıdem ve taban aylığı tutarları ile aylık bağlanmasına esas ek gös-

terge rakamları dikkate alınarak en yüksek devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) üzerinden tespit edilen ve ek gösterge rakamlarına göre değişkenlik gösteren tazminat aylığı oranlarına göre hesaplanmaktadır.

Gösterge Aylığı:

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu³⁸'na tabi personel ile özel kanunlarında personeli hakkında 657 sayılı Kanunun uygulanması hükme bağlanan personelin, göreve giriş derece ve kademeleri ile yükselebilecekleri derece ve kademeleri yine 657 sayılı Kanunda belirtilen istisnalar dışında sigortalıların öğrenim durumlarına göre belirlenmiştir.

Bu kapsamda, gösterge aylığı, emekliliğe esas aylık derece ve kademeleri için, 657 sayılı Kanunun 43'üncü maddesinin (A) bendinin I Numaralı Cetvelinde gösterilen Aylık Gösterge Tablosunda yer alan gösterge rakamının aylık bağlandığı tarihte yürürlükte bulunan aylık katsayı ile çarpımı sonucu tespit edilecektir.

Derece /Kademe	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	1320	1380	1440	1500					
2	1155	1210	1265	1320	1380	1440			
3	1020	1065	1110	1155	1210	1265	1320	1380	
4	915	950	985	1020	1065	1110	1155	1210	1265
5	835	865	895	915	950	985	1020	1065	1110
6	760	785	810	835	865	895	915	950	985
7	705	720	740	760	785	810	835	865	895
8	660	675	690	705	720	740	760	785	810
9	620	630	645	660	675	690	705	720	740
10	590	600	610	620	630	645	660	675	690
11	560	570	580	590	600	610	620	630	645
12	545	550	555	560	570	580	590	600	610
13	530	535	540	545	550	555	560	570	580
14	515	520	525	530	535	540	545	550	555
15	500	505	510	515	520	525	530	535	540

Tablo-5:Memur Aylık Gösterge Tablosu

38 23.7.1965 Tarihli 12056 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

Ek Gösterge Aylığı:

Yürürlükteki personel kanunlarında ek göstergeler, hizmet sınıfları, görev türleri veya rütbelere, aylık alınan dereceler dikkate alınarak farklı olarak tespit edilmiştir. Bu kapsamda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu³⁹, 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu⁴⁰ ile 2802 sayılı Hâkim ve Savcılar Kanunu⁴¹'na ekli ek gösterge cetvelleri ile anılan Kanunlara tabi personelin yararlanacakları ek gösterge rakamları tek tek sayma yolu ile belirlenmiş olup, 5434 sayılı Kanunun mülga ek 67 ve ek 73 üncü maddelerinde belirtilen usul ve esaslar dikkate alınmak suretiyle kadro derecesi veya kazanılmış hak aylığı intibakına göre belirlenecek ek gösterge rakamının aylık bağlandığı tarihte yürürlükte bulunan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu tespit edilecektir. Buna göre Ek Gösterge Aylığı = Ek Gösterge Rakamı x Aylık Katsayısı, üzerinden hesap edilecektir.

Taban Aylığı:

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname⁴²'nin 1 inci maddesinin (A) bendinde 1000 rakamı olarak belirlenmiş olan Memuriyet taban aylığı, göstergesinin, taban aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutardır.

Taban aylığı katsayısı 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Ve Toplu Sözleşme Kanunu⁴³'nun 28'inci maddesi uyarınca 01.01.2012 tarihinden itibaren toplu sözleşme hükümlerine göre belirlenen taban aylık katsayısındaki artış dikkate alınarak artırılır.

Taban Aylığı = 1000 X Taban Aylığı Katsayısına göre hesap edilecektir.

Kıdem Aylığı:

Kıdem aylığı 476 sayılı 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname⁴⁴'de düzenlenmiştir. Yıllar itibariyle ödenmekte olan kıdem aylığı tutarı, 25 yılı geçmemek üzere her tam yıl için tespit edilmiş olup 20 gösterge rakamının, kıdem aylığına esas hizmet süresi ile çarpımı sonucu bulunacak toplam gösterge rakamının aylık bağlandığı tarihte yürürlükte bulunan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu tespit edilecektir.

39 10.8.1967 Tarihli 12670 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

40 13.10.1983 Tarihli 18190 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

41 26.2.1983 Tarihli 17971 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

42 30.6.1989 Tarihli 20211 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

43 12.7.2001 Tarihli ve 24460 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

44 15.1.1992 Tarihli 21112 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

Özel Hizmet Tazminat Aylığı:

Tazminat aylığının hesaplanmasına ilişkin tazminat oranları ek göstergelere göre 5434 sayılı Kanunun mülga ek 70 inci maddesinde düzenlenmiş olup, 7417 sayılı Kanun⁴⁵ hükmüne göre söz konusu düzenlemede yer alan bu oranları ayrı ayrı veya üç katına kadar artırmaya, ek gösterge guruplarını değiştirmeye ve personel kanunlarında yer alan ek göstergelerin artırılması halinde guruplardaki ek göstergeleri yeniden düzenlemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Bu kapsamda tazminat aylığı oranı, en yüksek Devlet memuru aylığı üzerinden hesaplanmakta olup, en yüksek Devlet memuru aylığının ek gösterge dahil brüt aylık tutarı; 1. derecenin 4. kademesi için 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43 üncü maddesinin (A) bendinde yer alan 1500 gösterge ile bu kadro için belirlenen 8000 ek gösterge rakamı toplanarak yürürlükteki aylık katsayısı ile çarpımından oluşmakta olup, bu aylık tutarının tazminat oranına tekabül eden miktarı tazminat aylığını oluşturacaktır.

Zam, tazminat ve ödenekler ile benzeri ödemeler toplamına karşılık gelmek üzere en yüksek Devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) brüt tutarının;

- Ek göstergesi 8400 ve daha yüksek olanlarda % 255'ine,
- Ek göstergesi 7800 (dahil) - 8400 (hariç) arasında olanlarda % 215'ine,
- Ek göstergesi 7000 (dahil) - 7800 (hariç) arasında olanlarda % 195'ine,
- Ek göstergesi 5400 (dahil) - 7000 (hariç) arasında olanlarda % 165'ine,
- Ek göstergesi 3600 (dahil) - 5400 (hariç) arasında olanlarda % 145'ine,
- Ek göstergesi 2800 (dahil) - 3600 (hariç) arasında olanlarda % 85'ine,
- Diğerlerinde % 55'ine, tekabül eden miktarıdır.

Emekli Aylığının Belirlenmesi:

Emekli aylığının nasıl hesaplanacağı ve hangi unsurlardan oluşacağı 5434 sayılı Kanunun mülga 41'inci ve ek 70'inci maddelerinde belirlenmiştir. Emekli aylıkları hesap edilen unsurların toplanması sonucu Emekli Keseneğine Esas Kazanç (EKEK) tespit edilecek ve bu tutar aylık bağlama oranı ile çarpılarak bağlanacak emekli aylığı tutarı tespit edilecektir. Makam veya yüksek hakimlik tazminatına müstahak görevlerde bulunanlardan aylık bağlanacakların, makam veya yüksek hakimlik tazminatı ile temsil veya görev tazminatına müstahak olmaları halinde, hesap edilen aylıklarına bu tazminatlar (temsil ve görev tazminatı ödemeleriyle birlikte) ayrıca ilave edilecektir.

Buna göre EKEK. = Gösterge aylığı + Ek gösterge aylığı + Taban aylığı + Kıdem aylığı+ Tazminat Aylığı ve Emekli Aylığı da = [(EKEK) X Aylık Bağlama Oranı] + Ek Ödeme toplamından oluşacaktır.

45 5.7.2022 Tarihli 31887 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

5434 sayılı Kanunun 41'inci maddesine göre fiili ve itibari hizmet toplamı 25 yıl olanlara % 75 oranında, 25 yıldan az olanlara her tam yıl için % 1 ek-siği, fazla olanlara da her tam yıl için % 1 fazlası üzerinden bağlanır. Fiili ve itibari hizmet toplamındaki ay kesirleri tam ay sayılır. Yıl kesirlerinin her ayı için emekli aylığı bağlanmasına esas aylık tutarının % 1'inin 12'de biri emekli aylığına ayrıca eklenir. Bağlanacak aylıkların toplamı, emekli ve adi malullük aylıklarında emekli aylığı bağlanmasına esas aylıklarının % 100 'ünü geçemez.

Yanı sıra 5434, ek m.86 hükmü gereği 5434 sayılı Kanuna göre emekli, aylığı bağlananlara, ödenen aylıklar ve ek 81'inci ve ek 85'inci maddeleri uyarınca yapılan ek ödemeler hariç aylıkları ile birlikte her ay itibarıyla yapı-lan ödemeler toplamının %6,34'ü oranında ilave ödeme yapılacaktır.

5-Yaşlılık Aylığının 2925 Sayılı Kanun Kapsamından Bağlanması Ha-linde Aylık Hesaplama Yöntemi:

2925 sayılı Kanunun aylık hesaplama yöntemi, 506 sayılı Kanundaki aylık hesaplama yöntemi ile benzer olmakla birlikte 2925 sayılı Kanun kapsamın-dan aylık bağlanacak sigortalılara üst göstergeden aylık bağlanmaz. Bu ne-denle 2000 yılından önceki primi ödenmiş son 5 takvim yılına, 5 takvim yılından az prim ödenmişse prim ödenen takvim yıllarına ait prime esas kazançlar dikkate alınarak, gösterge tespit edilir. Katsayı esasına dayalı gösterge siste-minde ABO oranı%60 alınır. ABO oranı, 5000 günden fazla ödenen her 240 günlük malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi için (1)'er artırılır, 5000 günden eksik ödenen her 240 günlük prim için ABO ABO oranı % 85'i geçe-mez. ABO için 506, m.96'da yer alan alt sınır ABO oranı (%70) uygulanmaz.

2000 Yılı Öncesine Ait Aylık (2925 Aylığı)	01.01.2000-30.9.2008 Arası Aylık (4447 Aylığı)	1.10.2008 Tarihi Sonrasına Ait Aylık (5510 Aylığı)
Aylık: Gösterge X memur maaş katsayısı X Aylık Bağlama Oranı (ABO)	Aylık: (Ortalama Yıllık Kazanç X Aylık Bağlama Oranı-ABO)/12	Aylık: Güncellenmiş Ortalama Aylık Kazanç X Aylık Bağlama Oranı (ABO)
Kısmi Aylık: Aylık X 2000 yılı öncesi prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı	Kısmi Aylık: Aylık X 01.01.2000-30.9.2008 arasına ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı	Kısmi Aylık: Aylık X 1.10.2008 sonrasına ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı

Tablo-6: : 2925 sayılı Kanun Kapsamından Bağlanacak Yaşlılık Aylığı Hesap Yöntemi

6-Yaşlılık Aylığının 5510, m. 4/I-(c) Kapsamından Bağlanması Halinde Aylık Hesaplama Yöntemi:

İlk defa 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı hizmeti bulunan ancak 15.10.2008 tarihinden itibaren 5510, m.4/I-(c) kapsamında sigortalı olduğu için hakkında geçici 4'üncü madde hükümleri uygulanmayan ve geçici 2'inci madde hükmü doğrultusunda aylık bağlanması gereken sigortalıların aylıkları, geçici 2'inci maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri esas alınarak hesaplanır. 5510, geçici m.2/I(a) hükümlerinin uygulamasına esas alınacak kanun, 5510, m.4/I-(c) kapsamında geçen süreler hariç, 2829 sayılı Kanun hükümlerine göre belirlenir.

Buna göre; ilk defa 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı hizmeti bulunan ancak 15.10.2008 tarihinden itibaren 5510, m.4/I-(c) kapsamında sigortalı olanların 1.10.2008 dönemi öncesine ait kısmi aylıkları; 2829 sayılı Kanun hükümleri esas alındığında, sigortalı 5510, m.4/I-(a) kapsamında ise 506, m.61 ve geçici m.82 hükmüne göre⁴⁶, sigortalı 5510, m.4/I-(b) kapsamında ise 1479, m.36 ve geçici m.11 hükmüne göre, sigortalı 5510, m.4/I-(b.4) kapsamında ise 2926, m.18 hükmüne göre, sigortalı 2925 sayılı Kanun kapsamında ise 2925, m.21 hükmüne göre, sigortalı 506, geçici m.20 kapsamında ise ilgili Banka, Borsa ve Sigorta Sandıklarının aylık hesaplama yöntemine göre hesaplanır.

Yukarıda yer verdiğimiz sosyal sigorta kanunlarında yer alan aylık hesaplama yöntemleri dikkate alınarak örnek bir sigortalının hizmetleri birleştirilerek ve hizmetleri birleştirilmeksizin, bağlanacak yaşlılık aylığını hesaplayarak tek başına bir Kanun kapsamındaki hizmetleri aylık bağlanmasına yeten bir sigortalının hizmet birleştirmeye zorlanmasının sonuçlarını değerlendirelim.

Yıl	Prim Günü	Prime Esas Kazanç	Prim Ödenen Kanun/Statü
1995 Yılı	60	33.842.200	5434
1996 Yılı	360	256.773.6000	5434
1997 Yılı	360	509.988.225	5434
1998 Yılı	360	898.790.850	5434
1999 Yılı	360	1.551.154.500	5434

46 Kurum bu kapsamdaki aylıklar için alt sınır uygulamamaktadır. Bu nedenle 2008/Ekim dönemi öncesine ait kısmi aylık her ne kadar 506, m.61 ve geçici m.82 hükmüne göre hesaplanırsa da 5510, m.4/I-(a) kapsamındaki sigortalıların aylıklarına göre nispeten daha düşük olabilmektedir.

Seçimlik Bir Sosyal Sigorta Hakkı: Hizmet Birleştirmek

2000 Yılı	360	2.109.594.600	5434
2001 Yılı	360	3.147.546.300	5434
2002 Yılı	360	4.894.922.500	5434
2003 Yılı	360	7.057.564.000	5434
2004 Yılı	360	7.886.382.600	5434
2005 Yılı	360	9.052,84	5434
2006 Yılı	360	9.746,33	5434
2007 Yılı	360	10.984,52	5434
2008 Yılı (1-9.aylar)	270	9.130,47	5434
2008 Yılı (10-12.aylar)	90	3.607,11	5434
2009 Yılı	360	15.376,68	5434
2010 Yılı	360	16.498,02	5434
2011 Yılı	360	18.139,52	5434
2012 Yılı	360	20.668,50	5434
2013 Yılı	360	22.244,22	5434
2014 Yılı	360	26.881,44	5434
2015 Yılı	360	33.047,26	5434
2016 Yılı	300	31.664,66	5434
2017 Yılı	352	20.937,50	?
2018 Yılı	360	35.354,00	?
2019 Yılı	360	30.700,80	?
2020 Yılı	360	35.316,00	?
2021 Yılı	360	42.930,00	?
2022 Yılı	360	111.709,85	?
2023 Yılı	90	30.024,00	?
Fiili Hizmet Z.	1463	-	-
Toplam	9023+2242	-	-
Derece ve Kademesi	1'in 4'ü		
Ek Göstergesi	4200		
Görevi	Uzm. Hekim		
Başvuru Tarihi	30.03.2023		

Örneğimizdeki sigortalının 2017 yılından önce 5434 sayılı Kanun kapsamında geçen hizmetleri fiili hizmet zammı dahil 9023 gün olduğundan hizmetleri birleştirilmeksizin 5434 sayılı Kanun kapsamında aylık almaya hak kazanmaktadır.

Bu halde sigortalının diğer kanun kapsamında/diğer sigorta statüsünde geçen hizmetleri dikkate alınmaksızın sadece 5434 sayılı Kanun kapsamındaki hizmetlerine göre 15.4.2023 tarihinden geçerli olmak üzere bağlanacak yaşlılık aylığı **12.815,72 TL** tutarında olacaktır.

Gösterge aylığı	1500	0,433684	650,53
Ek gösterge aylığı	4200	0,433684	1.821,47
Kıdem aylığı	500	0,433684	216,84
Özel Hizmet Aylığı	4120,00	1,45	5.974,00
Taban aylığı	1000	6,787992	6.787,99
	Toplam EKEK		15.450,83
Aylık Bağlama Oranı	%75		
Emekli Aylığı			11.588,12
Ek aylık /5434, ek m.86)	6,34%		734,69
Ek Ödeme			492,91
Aylık + Ek 86 Aylığı + Ek Ödeme Toplamı.			12.815,72

Kadrosu/mesleği hekim olan örnekteki sigortalının, 5510, m.4/I-(a) kapsamında veya 506, geçici m.20 kapsamında sigortalı çalışmasının bulunmaması halinde 5434, ek m.84 hükmü gereği sigortalıya 12.750,88 TL tutarında hekim tazminatı da ödenecek ve toplamda **25.560,66 TL** tutarında aylık almaya hak kazanacaktır.

Sigortalının 2017-2023 yılları arasındaki hizmetlerinin 5510, m.4/I-(a) kapsamında geçmesi ve hizmetleri birleştirilerek 5510, m.4/I-(a) kapsamından aylık bağlanması halinde 1.4.2023 tarihinden geçerli olmak üzere bağlanacak aylık **9.016,18 TL** olacaktır.

5510, m.4/I-(a) Kapsamından Bağlanacak Aylık			9.016,18		
Gösterge	15175	Ortalama Yıllık Kazanç	11.469,60	Ortalama Aylık Kazanç	9.275,10
Aylık Bağlama Oranı	76,00	Aylık Bağlama Oranı 2	74,00	Aylık Bağlama Oranı 3	62,58
Kısmi A1 Aylığı (Aralık/1999)	18,43	Kısmi A2 Aylığı (Ocak-2008)	243,86		
Kısmi A1 Aylığı (Ocak/2008)	155,77	Kısmi A Aylığı (Ocak-2008)	399,63	B Aylığı- (2023-Ocak)	3.030,22
A Aylığı-(2023-Ocak)	3.638,55			B Aylığı- (2023-Ocak)	3.030,22
2023/Ocak Dönemi Aylık Artışı Dahil Aylık Tutarı			8.669,40		
Ek Ödeme Dahil Aylık			9.016,18		
Sigortalının Üç Döneme Ait Hizmetleri					
2000 Öncesi Prim Gün Sayısı			1500		
Ocak/2000 ile Eylül/2008 Dönemine Ait Prim Gün Sayısı			3884		
Ekim/2008 Döneminden İtibaren Prim Gün Sayısı			5881		
Toplam Prim Gün Sayısı			11265		

Sigortalının 2017-2023 yılları arasındaki hizmetlerinin 5510, m.4/I-(b) kapsamında geçmesi ve hizmetleri birleştirilerek 5510, m.4/I-(b) kapsamından aylık bağlanması halinde 1.4.2023 tarihinden geçerli olmak üzere bağlanacak aylık **6.268,87 TL** olacaktır.

5510, m.4/I-(a) Kapsamından Bağlanacak Aylık			6.268,87		
2000 Öncesi Son Basamak	5	Ağırlıklı Ortalama Kazanç	565,94	Ortalama Aylık Kazanç	9.275,15
Aylık Bağlama Oranı	76,00	Aylık Bağlama Oranı 2	74,00	Aylık Bağlama Oranı 3	62,58

Kısmi A1 Aylığı	31,33	Kısmi A2 Aylığı	144,40		
Sosyal Destek Ödemesi	30,81	Kısmi A Aylığı (A1+A2)	175,73	B Aylığı (Ocak-2016)	3.030,24
A Aylığı-(Ocak-2023)		2.997,52		B Aylığı (Ocak-2016)	3.030,24
2023/Ocak Dönemi Aylık Artışı Dahil Aylık Tutarı			6.027,76		
Ek Ödeme Dahil Aylık			6.268,87		
Aylık Bağlanmasına Esas Hizmetler					
2000 Öncesi Prim Günü			1500		
1/1/2000-30/9/2008 Arasına Ait Prim Günü			3884		
30/9/2008 Sonrasına Ait Prim Günü			5881		
Toplam			11265		

Sigortalının 2017-2023 yılları arasındaki hizmetlerinin 5510, m.4/I-(b.4) kapsamında geçmesi ve hizmetleri birleştirilerek 5510, m.4/I-(b.4) kapsamından aylık bağlanması halinde 1.4.2023 tarihinden geçerli olmak üzere bağlanacak aylık **5.267,72 TL** olacaktır.

5510, m.4/I-(a) Kapsamından Bağlanacak Aylık			5.267,72		
1 Tam Yıl Prim Ödenmiş Son Basamak	12	Gelir Basamağı	245.931.000,00	Ortalama Aylık Kazanç	9.275,15
Aylık Bağlama Oranı	76,00	A Aylığı (Tam)	186,91	Aylık Bağlama Oranı 2	62,58
SDÖ Hesabına Esas A Aylığı (tam)	85,03	A Aylığı (kısmi)	89,33		
Sosyal Destek Ödemesi	45,74	Kısmi A Aylığı +SDÖ	135,07	B Aylığı (Tam)	5.804,39
Kısmi A Aylığı +SDÖ Tutarı (2020/Ocak)		2.034,88		B Aylığı (Kısmi)	3.030,24
2023/Ocak Dönemi Aylık Artışı Dahil Aylık Tutarı			5.065,12		
Ek Ödeme Dahil Aylık			5.267,72		

Aylık Bağlanmasına Esas Hizmetler	
2000 Öncesi Prim Günü	5384
1/1/2000-30/9/2008 Arasına Ait Prim Günü	0
30/9/2008 Sonrasına Ait Prim Günü	5881
Toplam	11265

Tek bir kanun kapsamındaki hizmetleri ile yaşlılık aylığı almaya hak kazanan sigortalıya hizmet birleştirmesi yapılmaksızın bağlanacak aylık, hizmet birleştirmesi yapılarak bağlanacak aylığın oldukça üzerinde, 5510, m.4/I-(b.4) kapsamına göre de 4,5 kattan fazla olmaktadır. Yanı sıra örnekteki sigortalı memurluktan çıkarılmışsa hizmetlerinin birleştirilmesi halinde emekli ikramiyesi ödenmeyecek hizmetlerinin birleştirilmemesi halinde ise emekli ikramiyesi (386.270,75 TL tutarında) emekli ikramiyesi ödenecektir.

Tek bir kanun kapsamındaki/statüdeki hizmetleri aylık bağlamaya yeten sigortalıya, hizmet birleştirmesi yapılmaksızın aylığa hak kazandığı sigorta kanunundan/statüsünden/aylık bağlanması yerine sonradan farklı statüde prim ödediği için hizmet birleştirmesi yoluyla bu denli düşük aylık bağlanması, sosyal sigortaların özüne de kanunun genel amacına da uygun düşmeyecektir.

Aylık Bağlanacak Kanun/Statü	Bağlanacak Aylık Tutarı
5434 Sayılı Kanun	12.815,72 TL (Sigortalı çalışmasının bulunmaması halinde 25.560,66 TL) + 386.270,75 TL Emekli İkramiyesi
5510, m.4/I-(a)	9.016,18 TL
5510, m.4/I-(b)	6.268,87 TL
5510, m.4/I-(b.4)	5.267,72 TL

IV- FARKLI KANUNLAR KAPSAMINDA GEÇEN SİGORTALI HİZMETLERİNİN BİRLEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLARDA YARGITAYIN İÇTİHADI

Sosyal Güvenlik Kurumu, sigortalıların hizmet birleştirmesi istemediğine ilişkin taleplerini dikkate almamakta ve sigortalı talebinin aksine res'en hizmet birleştirmesi yaparak bağlanacak aylığın statüsünü belirlemekte, belirlenen statüye göre de aylık hesaplayıp ödemektedir.

Bu uygulama nedeniyle sigortalılar yargı yoluna başvurarak, mahkeme yoluyla hizmet birleştirmesi yapılmaksızın aylık bağlanmasına hükmedilmesini talep etmektedir.

Hizmet birleştirmesi uygulanmaksızın 5434 sayılı Kanun kapsamında bağlanmasına ilişkin taleplerin idari yargı yerinde ve İdare Mahkemesinde görülmesi, diğer kanunlar kapsamında aylık bağlanma taleplerinin ise adli yargı yerinde ve İş Mahkemelerinde görülmesi gerekmektedir. İlk defa 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 5510, m.4/1-(c) kapsamında sigortalı olan ve hakkında geçici 4'üncü madde hükmü uygulanmayanlar için de davanın görülmesi gereken mahkeme, İş Mahkemeleri olacaktır. Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından 28.9.2015 tarihinde verilen 2014/783 Esas, 2015/563 Karar numaralı karar da bu yöndedir.

5434 Sayılı Kanun kapsamında emekli olmaya yeter (20/25 yıl) hizmeti bulunan iştirakçi/sigortalının, sonradan ödediği 5510, m.4/1-(a) ve veya m.4/1-(b) kapsamında geçen sigortalık süreleri için hizmet birleştirmesi talebi bulunmuyorsa sigorta hizmet birleştirmeye zorlanabilir mi veya hizmetleri re sen birleştirilebilir mi?

Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11.İdari Dava Dairesi tarafından 19.12.2024 Tarihinde verilen 2024/790 Esas, 2024/5062 Karar sayılı hükümde; 5434 sayılı Kanun'a tabi geçen hizmet süreleri toplamının tek başına aylık bağlanmasına yeterli olması halinde ve iştirakçinin iradesinin de bu yönde olması durumunda diğer kurumlarda geçen hizmetlerin birleştirilmesinin zorunlu olmadığı, uyuşmazlıkta, davacının 5434 sayılı Kanun'a tabi 25 yıldan fazla hizmet süresinin olduğu anlaşıldığından, davacı tarafından hizmet birleştirmesi yapılmaksızın 5434 Sayılı Emekli Sandığı Kanunu kapsamındaki çalışmaları dikkate alınarak emekli aylığı bağlanması talebiyle yaptığı ... tarihli başvurunun zımnen reddedilmesinde mevzuata ve hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Açıklanan nedenlerle; davacının istinaf başvurusunun kabulüne, Ankara 9. İdare Mahkemesince verilen 10.01.2024 tarih ve E:2023/1074, K:2024/50 sayılı kararın kaldırılmasına; dava konusu işlemin iptaline, 19.12.2024 tarihinde oy birliğiyle ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45/6. maddesi uyarınca kesin olarak karar verilmiştir.

Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun kararları da İdare Mahkemesi kararlarıyla paralellik göstermektedir.

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi tarafından 26.6.2018 tarihinde verilmiş olan 2016/15162 Esas, 2018/5640 karar sayılı bozma kararında aynen, "2829 sayılı Yasa'dan yararlanabilmek için kişiyi tüm kurumlarına tabi hizmet sürelerini birleştirmeye zorlamanın sistemi ve yasanın amacı ile bağdaşmadığı

gerçeği karşısında, kişiye tek bir yasaya tabi çalışması ya da borçlanması ile aylık bağlanabiliyorken, ikinci bir kurumuna tabi hizmetin birleştirilmesine zorlamak uygun değildir. (HGK'nın 06.03.2002 tarih, 2002/132 Esas, 2002/139 Karar ilamı da aynı doğrultudadır) ” denilmek suretiyle tek başına münhasır hizmetlerle aylık bağlanmasına yeter hizmeti bulunan sigortalıların hizmet birleştirilmesine zorlanamayacağı belirtilmiştir.

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi tarafından 1.12.2021 tarihinde verilmiş olan 2021/11508 Esas, 2021/15249 karar sayılı düzelterek onama kararında; tek başına münhasır hizmetlerle aylık bağlanmasına yeter hizmetleri bulunan sigortalılar hakkında 2829 sayılı Hizmet Birleştirme Kanununun, uygulanmayacağı yönünde karar verilmiştir. İlgili onama kararında, davacının aylık talep tarihinde, tek başına münhasır hizmetlerle aylık bağlanmasına yeter hizmeti bulunmakla birlikte aylık talep tarihinde 25 yıl sigortalılık süresini sağlamadığı ancak davacıya 25 yıl sigortalılık süresinin sağlandığı ayı takip eden aybaşından geçerli olmak üzere ilgili Banka Sandığı tarafından aylık bağlanmasına ilişkin İş Mahkemesinin kararı, -vekalet ücreti ödemesi yönüyle- düzelterek onanmıştır⁴⁷.

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi tarafından 3.6.2020 tarihinde verilmiş olan 2019/2581 Esas, 2020/2236 Karar sayılı hükümde, derece mahkemesinin aylık talep tarihine göre tek başına münhasır hizmetlerle aylık bağlanmasına hak kazanan sigortalılar hakkında 2829 sayılı Hizmet Birleştirme Kanununun, uygulanmayacağı yönündeki kararını onamıştır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından 11.11.2020 tarihinde verilmiş olan 2017/231 Esas, 2020/875 karar sayılı kararında aynen;

(...)

“25-2829 sayılı Kanun’un 8.maddesinde, “Birleştirilmiş hizmet süreleri toplamı üzerinden, ilgililere; son yedi yıllık fiili hizmet süresi içinde fiili hizmet süresi fazla olan kurumca, hizmet sürelerinin eşit olması halinde ise eşit hizmet sürelerinden sonuncusunun tabi olduğu kurumca, kendi mevzuatına göre aylık bağlanır ve ödenir.

Ancak, malullük, ölüm, 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa göre yaş haddinden re’sen emekli olma (Ek ibare: 27/1/2000 - 4505/1 md.) süresi

47 Karar verilirken davacının aylık talep tarihine göre 25 yıl sigortalılık şartını sağlayıp sağlamadığının kontrol edilmemiş olabileceği aksi halde aylık bağlanma talep tarihinde aylık bağlanma şartlarını sağlamamış davacıya daha sonraki bir tarihteki şartların oluştuğu tarihe göre aylık bağlanmasına ilişkin kararın hatalı olacağı değerlendirilmiştir. Bu karar nedeniyle sigortalı iki farklı dönemde iki farklı kurumdan aylık almıştır.

kanunla belirlenen vazifelere atanma veya seçilme ve bağlı oldukları kurumun kanunla değiştirilmesi hallerinde ilgililere hizmet sürelerinden sonuncusunun tabi olduğu kurumca, kendi mevzuatına göre aylık bağlanır.” düzenlemesi bulunmaktadır.

26. Uyuşmazlık tarihi itibariyle mevcut olan Sosyal Güvenlik Kurumları arasında norm ve standart birliği bulunmamaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumları arasında, yalnızca aylıkların seviyesi bakımından değil, koruma kapsamına alınan tehlikeler ve hak kazanma şartları bakımından da farklılıklar olduğu belirgindir. Nitekim mülga Sosyal Sigortalar Kurumunun (SSK) en geniş kapsamlı koruma garantisi sağlayan sigorta kurumu durumunda olduğu, bilinen bir gerçektir.

27. Önemli olan, hangi kurum olursa olsun, aynı külfete katlanan insanların aynı haklara sahip olmasının sağlanması olmalıdır. Esasen; Sosyal Güvenlik Kurumları'nın görevi Sosyal Sigorta Kanunları çerçevesinde kapsama aldıkları kişileri koruma garantisini sağlamaktır. Sigorta hukukunda amaç, yüksek standartta sosyal güvenlik sağlayan bir sistemin oluşturulmasıdır. Yine, sosyal sigortalar külfet-nimet dengesi üzerine kurulan kurumlardır. O nedenle, külfetin (çalışıp primleri ödemek) karşılığının alınmaması sosyal güvenlik sisteminin amacıyla bağdaşmaz ve böyle bir uygulamada kabul edilemez. Buna, aksi bir yorum, sisteme duyulan güveni ortadan kaldırmaz. En önemlisi, yükümlülüklerini zamanında yerine getirenlerin bir anlamda cezalandırılması olur ki, bu sosyal adalet duygusunu aşındırır.

28. Öte yandan çalışıp inanıp güvenerek, primlerini ödeyen sigortalı katlandığı külfetin karşılığını da alamayacaktır. Farklı bir anlatımla, en fazla ödediği hâlde, en az alacaktır. Bu durum külfet-nimet dengesini bozacağından, üstün görülemez. Dahası, yasanın aradığı koşulları yerine getiren özellikle istenilen hizmet sürelerini çalışıp dolduran ve primlerini düzenli bir şekilde ödeyen sigortalının buna uygun hakkını alması da zorunludur.

29. Esasen 2829 Sayılı Kanun'un amacı hiçbir kurumdaki hizmeti aylık bağlanmasına yeterli olmayan sigortalı ve hak sahiplerine aylık bağlanması sağlama ve değişik kurumlardaki hizmetler birleştirilerek ziyan olmasını önlemektir.

2829 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde, bu Kanun'un çeşitli sosyal güvenlik kuruluşlarına tâbi işlerde çalışanları, bu işlerde geçen sürelerinin ziyan olmadan birleştirilmesi ve bir düzene bağlanması amacı ile sigortalılar lehine getirildiği, bununla birlikte sigortalının kendisine daha avantajlı bir kuruma geçerek kötü niyetli bir şekilde buradan daha iyi şartlarla emek-

li olma şeklindeki işlemleri ise bir kural altına alma ve kurumlar arasındaki kaymaları önleyerek, belirli kurallara bağlama amacıyla çıkarıldığı açıklanmaktadır.

31. Ayrıca getirilen sistemde, kişinin kendi elinde olmayan sebeplerle görevden ayrılmasını gerektiren malullük, ölüm ve 5434 sayılı T.C Emekli Sandığına göre yaş haddinden emekli olma hâllerinin her kurumun kendi mevzuatı içerisinde bırakıldığı ve bu suretle hak kayıplarına sebebiyet verilmemesinin sağlandığı belirtilmiştir.

32. Yine bu anılan Kanun'un uyumsuzlukla ilgili 8. maddesinin ikinci fıkrasının gerekçesinde; bu madde ile hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle yapılacak aylık bağlanma işlemlerinde, son sosyal güvenlik kuruluşu mevzuatının uygulanmasından kaynaklanan kolaylık ve istismaların önlenmesi amacı ile yeni bir düzenleme yapıldığı ifade edildikten sonra, kişilerin ellerinde olmayan nedenlerle görevlerinden ayrılmalarını gerektiren malullük, ölüm, 5434 sayılı Kanun uyarınca yaş haddinden resen emekliye sevk edilme hâlleri için istisna getirildiği, maddenin son fıkrasında birleşik hizmet süresi üzerinden bu madde ile getirilen şartları haiz olmadıklarından aylık bağlanamayacaklar hakkında uygulanacak işlemin belirtildiği açıklanmıştır.

33. O hâlde bu Kanun ile, bir kurumdaki sigortalılık süresinin emeklilik için yeterli olmaması durumunda farklı sosyal güvenlik kurumlarına tâbi olarak geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesinin bir sisteme bağlanması; sigortalıların hak kayıplarının yaşanmamasının yanı sıra, son olarak avantajlı şartlar sunan bir kuruma geçip, buradaki kısa süreli bir çalışma sonucunda son tâbi olduğu kurumdaki emekli olma şeklinde gerçekleşen kurumlar arasındaki kaymaları önlemek amacı ile çıkarıldığı anlaşılmaktadır.

34. Açıklanan bu ilkeler Hukuk Genel Kurulunun 06.03.2002 tarihli ve 2002/21-132 E., 2002/139 K. ile 10.03.2010 tarihli ve 2010/10-126 E., 2010/133 K. sayılı kararlarında da benimsenmiştir.

35. Yukarıdaki açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacının dava dışı Ziraat Bankasında, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halkbankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı iştirakçisi olarak çalışmakta iken, 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Türkiye Halbankası Ve Türkiye Emlak Bankası Hakkında Kanun kapsamında nakle tabi tutularak 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un 22. maddesi uyarınca Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Edirne Tapu ve Kadastro XIV. Bölge Müdürlüğüne atandığı, önceki işyeri ile ilişkisinin 31.10.2003 tarihinde kesildiği, atandığı kurumda sosyal güvenlik bakımından Emekli Sandığı ile ilişkilendiril-

diği, çalışması devam ederken Vakıftan emekli aylığının nereden bağlanacağına bildirilmesini talep ettiği, Vakıfça davacıya hitaben yazılan 27.07.2006 tarihli ve 3541 sayılı yazıda, 2829 sayılı Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca bağlı olduğu sosyal güvenlik kurumunun kanunla değiştirilmesi nedeniyle emeklilik konusunda Emekli Sandığı ile irtibata geçmesi gerektiğinin bildirildiği, davacının "Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü" başlıklı "Emeklilik Belgesi"ne yazdığı 28.07.2006 tarihli dilekçesi ile 25 hizmet yılını doldurması nedeniyle emekliye ayrılmak istediğini belirttiği, personel daire başkan vekili imzası ile genel müdürlüğe hitaben yazılan yazı ile davacının 5434 sayılı Kanun'un 39/B maddesi gereğince emekliye ayrılmasının onaya sunulduğu, genel müdür vekilinin 25.08.2006 tarihinde "uygundur" şerhi ile bu yazıyı imzaladığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 31.10.2006 tarihli ve 40928 sayılı üst yazısı ile de, emeklilik talebinin Emekli Sandığına gönderildiği, Sandık kayıtlarına 01.11.2006 tarihli ve 2546454 sayısı ile girdiği, Vakıftaki hizmetleri de birleştirilerek davacıya 15.11.2006 tarihinden itibaren 5434 sayılı yasa hükümlerine göre emekli aylığı bağlandığı görülmüştür.

36. Bu maddi olgular kapsamında davacının Vakıftaki hizmetleri ile Emekli Sandığındaki hizmetlerinin birleştirilmesinin zorunlu olmadığı konusunda mahkeme ile Özel Daire arasında ihtilaf bulunmamaktadır." denilmek suretiyle müstakil hizmetlerle tak başına aylık bağlanmasına hak kazanabilen sigortalıların 2829 sayılı Kanun gereği hizmet birleştirmesine zorlanamayacağına vurgu yapılmıştır. Kararın devamında ise davacının 19.10.2006 tahsis talep tarihi itibariyle, 25 yıl sigortalılık şartını da sağladığı belirtilerek münhasıran Vakıftaki hizmetleri nedeniyle yaşlılık aylığına hak kazandığı değerlendirilerek İş Mahkemesinin "Banka Sandığı tarafından aylık bağlamaya ilişkin" kararı onanmıştır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından verilmiş olan 11.11.2020 tarihli ve 2017/231 E, 2020/875 K, numaralı kararda, tercihini hizmetlerinin birleştirilmesi yönünde kullanmadığı kabul edilen sigortalının münhasıran tek bir kurumda/statüde geçen hizmetlerinin yaşlılık aylığı bağlanmasına yetmesi karşısında hakkında 2829, m.8/II hükmünün uygulanmasına yer olmadığına karar verilmiştir.

Yaşlılık aylığı bağlanmasında hizmet birleştirmesinin zorunlu olmayacağına ilişkin benzer çok sayıda Yargıtay Kararları ve Hukuk Genel Kurulu Kararları da bulunmaktadır. (HGK, 6.3.2002, 2002/21-132 E., 2002/139 K., HGK, 10.3.2010, 2010/10-126 E, 2010/133 K.)

Yargıtay'ın tek bir statüden aylığa hak kazanılması halinde; sigortalının hizmet birleştirme talebi bulunmuyorsa sigortalının hizmet birleştirmeye

zorlanamayacağına ilişkin yerleşik kararları ölüm aylıkları için de geçerlidir. Yargıtay, sigortalının hukuki yararını gözeterek hüküm kurma yolunu benimsemektedir (Yargıtay 21.HD, 14.9.2015, 2014/21497 E, 2015/16600 K.).

Hizmet birleştirilmesi yapılmaksızın aylık bağlanması halinde hizmet birleştirmesine konu olmayan sigortalı hizmetleri için ödenmiş primlerin iade edilip edilmeyeceği hususunda da uyuşmazlıklar yaşanmaktadır.

İlk derece mahkemesi tarafından (Karşıyaka 3.İş Mahkemesi, 2021/221 E, 2022/843 K.); sigorta başlangıcı 01.05.1986 tarihi olan davacının, 3948 gün davalı Vakıftan, 930 gün 5510 sayılı Kanun'un 4/a, 450 gün 4/c ve 5168 gün 4/b maddesi kapsamında primi ödenmiş hizmetinin bulunduğu, davacının aylık talebinde, aylık bağlanacak Kurum yönünden herhangi bir talebinin bulunmadığı dikkate alındığında, 4/b hizmetlerinin dışlanması durumunda 2829 sayılı Kanun'a göre davalı Vakıftan aylık bağlanmaya hak kazanacağı, davacının ilk tahsis talep tarihi olan 27.03.2017 tarihinde aylık bağlanma şartlarını taşıması nedeniyle davacıya 5510 sayılı Kanun'un 4/b maddesi kapsamındaki hizmetleri dışlanarak 1.4.2017 tarihinden geçerli olmak üzere yaşlılık aylığı bağlanması gerektiği, 2829 sayılı Kanun kapsamında hizmet birleştirilmesi kapsamında kullanılmayan 1479 sayılı Kanun kapsamındaki sigortalılık dolayısı ile ödenen primlerin iadesi istemine ilişkin talebin reddine dair verilen karar, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesi tarafından verilen 2024/3846 Esas, 2024/4310 Karar sayı ile kanuna uygun bulunmuş iş bu karar da Yargıtay 10. Hukuk Dairesi tarafından 07.05.2025 tarihinde 2025/4819 Esas, 2025/7574 Karar sayılı hükümle onanmıştır.

Karar içeriğine göre, uyuşmazlığa konu davada davacının dört farklı kanun kapsamında/farklı statüde sigortalı hizmeti bulunmakta olup davacının birleştirilmesini talep etmediği kanun kapsamındaki/statüdeki hizmeti dışlanarak diğer üç farklı kanun kapsamındaki/farklı statüdeki sigortalılık hizmetleri birleştirilerek ve 2829, m.8/I hükmü gözetilerek aylık bağlanmasına hükmedilmiş, davacının hizmet birleştirmesi dışında bırakılan hizmetlere ait primlerinin iadesi veya bu hizmetler için toptan ödeme yapılması talebi Kanuna uygun bulunmamıştır.

Bu karar sonucu, 27.03.2017 tarihinde aylık bağlanma talebinde bulunan ve hizmetleri birleştirilince 1479, geçici m.10 hükmü gereği yaşlılık aylığına hak kazanamayan davacıya aylık bağlanmaya yeten üç farklı kapsamdaki/farklı statüdeki hizmetleri birleştirilerek yaşlılık aylığı bağlanmış, davacı aylık hakkını elde etme yanında ticari faaliyeti nedeniyle 5510, m.4/I-(b) kapsamından prim ödeme yükünden de kurtulmuştur.

İncelenen iş bu kararda, Yüksek Yargı tarafından; hizmet birleştirmesinde sigortalıların iradesinin öncelendiği, sigortalı için hukuki yararı olan hizmetlerinin birleştirilmesinin, aleyhe sonuç doğuracak hizmetlerinin ise dışlanmasının/birleştirme dışı bırakılmasının 2829 sayılı Kanunun amacına uygun düştüğünün değerlendirdiği, hizmet birleştirmesi dışında bırakılan hizmetlere ait primlerin iadesi talebinin ise 5510 sayılı Kanuna uygun görülmediği anlaşılmaktadır.

Medeni Kanunun birinci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “kanun sözüyle ve özüyle değindiği bütün konularda uygulanır” hükmünden sadece lafzi yorumun yapılamayacağı, kuralı özüne de bakılması gerektiği ileri sürülmektedir. Lafız (söz) veya öz’den (ruhu) birisi alınarak yapılacak bir yorum hatasız ve geçersiz olacaktır⁴⁸. **Başbuğ**’a göre, kanun koyucu bir olguyu düzenlerken kavramsal hatalar yapabilir. Bu durumda dahi sadece lafız ile bir sonuca varılmayıp düzenlemenin özü, kanun koyucunun düzenlemek istediği olgu dikkate alınmalıdır⁴⁹.

Yüksek Yargıya göre, 2829 sayılı Kanunun zorunlu olarak uygulanması, sosyal sigorta sistemi ve 2829 sayılı Kanunun amacı ile bağdaşmadığından, sigortalıya tek bir Kanuna tabi hizmetleri ile aylık bağlanabiliyorken, sigortalıyı ikinci bir kurumda geçen hizmetlerinin birleştirilmesine zorlamak uygun görülmemektedir.

Yargıtay 1.Hukuk Dairesi tarafından 31.12.1976 tarih 1976/9370 Esas, 1976/13138/ Karar numarası ile verilen hükümde; “Hakimin; insana, tabiatı, gerçeğe, olağana sırt çevirmeden ve katı kalıplar içinde sıkışıp kalmadan uyumsuzluğa insan kokusu taşıyan bir çözüm getirmesi gerektiği” hususuna değinilmiştir.

Yüksek Yargı tarafından, 2829 sayılı Kanunun zorunlu değil seçimlik bir hak olarak değerlendirilmesi, Yargıtay 1. Hukuk Dairesi tarafından 31.12.1976 tarihinde 1976/9370 Esas, 1976/13138/ Karar numarası ile verilen hükmün gerekçelerini tam olarak karşılamaktadır.

Birden fazla kanun kapsamında/birden fazla statüde hizmeti bulunan sigortalının, bu hizmetlerinin birleştirilmesi kimi hallerde bağlanacak aylığın statüsünü değiştirmemekle birlikte aylık miktarını azaltabilmektedir. Buna ilişkin İş Mahkemesine yansıyan bir uyumsuzluk hakkında bağlanan bir aylığın değerlendirmesini yapmak konuyu daha anlaşılır kılacaktır.

48 Aydın Başbuğ, **Hukukta Yöntem**, Beta Yayınevi, 2.Baskı, İstanbul:2023, s.170.

49 Başbuğ, s.152

Dönem	Prim Gün Sayısı	Sigortalılık Kapsamı
17.10.1997-06.03.2002 26.08.2007-02.10.2023	6277	5510, m.4/I-(a) kapsamı
13.03.2002-22.06.2006	1539	5510, m.4/I-(b.4) kapsamı

Yıl	Prim Günü	Prime Esas Kazanç	Prim Ödenen Kanun/ Statü
1997 Yılı	74	91.266.267	506, m.2
1998 Yılı	177	338.868.894	506, m.2
1999 Yılı	225	1.174.491.000	506, m.2
2000 Yılı	0	0	506, m.2
2001 Yılı	79	1.311.208.634	506, m.2
2002 Yılı	354	2.219.695.314	506, m.2 ve 2926, m.
2003 Yılı	360	3.059.632.556	506, m.2 ve 2926, m.
2004 Yılı	360	4.325.922.276	506, m.2 ve 2926, m.
2005 Yılı	360	5.022,89	506, m.2 ve 2926, m.
2006 Yılı	171	2.677,71	506, m.2 ve 2926, m.
2007 Yılı	126	10.471,41	5510, m.4/I-(a)
2008 Yılı (1-9. aylar)	270	27.558,45	5510, m.4/I-(a)
2008 Yılı (10-12. aylar)	15	1.726,45	5510, m.4/I-(a)
2009 Yılı	310	23.796,76	5510, m.4/I-(a)
2010 Yılı	360	29.034,59	5510, m.4/I-(a)
2011 Yılı	357	25.611,02	5510, m.4/I-(a)
2012 Yılı	360	62.664,79	5510, m.4/I-(a)
2013 Yılı	360	69.724,34	5510, m.4/I-(a)
2014 Yılı	360	77.282,46	5510, m.4/I-(a)
2015 Yılı	360	83.311,85	5510, m.4/I-(a)
2016 Yılı	360	91.907,47	5510, m.4/I-(a)

2017 Yılı	360	104.486,11	5510, m.4/I-(a)
2018 Yılı	360	121.947,82	5510, m.4/I-(a)
2019 Yılı	360	150.970,22	5510, m.4/I-(a)
2020 Yılı	360	182.303,75	5510, m.4/I-(a)
2021 Yılı	360	245.706,26	5510, m.4/I-(a)
2022 Yılı	360	413.560,90	5510, m.4/I-(a)
2023 Yılı	258	657.009,88	5510, m.4/I-(a)
Toplam	7816 ⁵⁰	-	-

5510, m.4/I-(a) kapsamında ve 2926 sayılı Kanun kapsamında hizmeti bulunan sigortalıya birleştirilen hizmetleri üzerinden aylık bağlanması halinde 5510, m.4/I-(a) kapsamında bağlanacak aylık **19.472,75 TL** olacaktır.

Hizmet Birleştirilerek 5510, m.4/I-(a) Kapsamından Bağlanacak Aylık			19.472,75		
Gösterge	9475	Ortalama Yıllık Kazanç	11.948,40	Ortalama Aylık Kazanç	31.337,40
Aylık Bağlama Oranı	0,00	Aylık Bağlama Oranı 2	57,00	Aylık Bağlama Oranı 3	46,32
Kısmi A1 Aylığı (Aralık/1999)	4,92	Kısmi A2 Aylığı (Ocak-2008)	151,04		
Kısmi A1 Aylığı (Ocak/2008)	41,58	Kısmi A Aylığı (Ocak-2008)	192,62	B Aylığı- (2023-Ocak)	9.768,61
A Aylığı-(2023-Ocak)		1.753,73		B Aylığı- (2023-Ocak)	9.768,61
Hesaplanan Aylık					

50 Örnekteki sigortalı Türk Şeker-İş Sendikası üyesi işçidir. Kadroya geçirilmeden önce tarımsal faaliyette bulunduğu için 5510, m.4/I-(b.4) kapsamında 1539 gün süreyle prim ödemiştir. Dürüst bir vatandaş olarak primlerini ödemiş olsa 5510, m.63 hükmü gereği sigortalılık hizmetleri durdurulacak ve 5510, m.4/I-(a) kapsamında geçen 6277 günlük hizmetleriyle yargı yoluna başvurmaksızın 5510, m.4/I-(a) kapsamından aylık almaya hak kazanabilecekti.

2023/Ocak Dönemi Aylık Artışı Dahil Aylık Tutarı	14.979,04
2023/Temmuz Dönemi Aylık Artışı Dahil Aylık Tutarı	18.723,80
Ek Ödeme Dahil Aylık	19.472,75
Sigortalının Üç Döneme Ait Hizmetleri	
2000 Öncesi Prim Gün Sayısı	476
Ocak/2000 ile Eylül/2008 Dönemine Ait Prim Gün Sayısı	2080
Ekim/2008 Döneminden İtibaren Prim Gün Sayısı	5260
Toplam Prim Gün Sayısı	7816

Sigortalının 2002-2006 yılları arasında 5510, m.4/I-(b.4) kapsamında geçen hizmetleri birleştirilmeksizin 5510, m.4/I-(a) kapsamında geçen hizmetlerine göre 5510, m.4/I-(a) kapsamından aylık bağlanması halinde sigortalıya bağlanacak aylık **21.071,79 TL** olacaktır.

Hizmet Birleştirilmeden 5510, m.4/I-(a) Kapsamından Bağlanacak Aylık			21.071,79		
Gösterge	9475	Ortalama Yıllık Kazanç	28.818,00	Ortalama Aylık Kazanç	31.437,00
Aylık Bağlama Oranı	0,00	Aylık Bağlama Oranı 2	49,00	Aylık Bağlama Oranı 3	42,06
Kısmi A1 Aylığı (Aralık/1999)	6,04	Kısmi A2 Aylığı (Ocak-2008)	101,42		
Kısmi A1 Aylığı (Ocak/2008)	51,05	Kısmi A Aylığı (Ocak-2008)	152,47	B Aylığı-(2023-Ocak)	11.080,11
A Aylığı-(2023-Ocak)		1.388,11		B Aylığı-(2023-Ocak)	11.080,11
Hesaplanan Aylık					
2023/Ocak Dönemi Aylık Artışı Dahil Aylık Tutarı			16.208,69		

2023/Temmuz Dönemi Aylık Artışı Dahil Aylık Tutarı	20.260,86
Ek Ödeme Dahil Aylık Tutarı	21.071,79
Sigortalının Üç Döneme Ait Hizmetleri	
2000 Öncesi Prim Gün Sayısı	476
Ocak/2000 ile Eylül/2008 Dönemine Ait Prim Gün Sayısı	541
Ekim/2008 Döneminden İtibaren Prim Gün Sayısı	5260
Toplam Prim Gün Sayısı	6277

Tek bir kanun kapsamındaki hizmetleri ile yaşlılık aylığı almaya hak kazanan örneğimizdeki sigortalıya hizmet birleştirmesi yapılmaksızın bağlanacak aylık, hizmet birleştirmesi yapılarak bağlanacak aylıktan daha yüksek olmaktadır.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalılık hizmeti bulunan ve ilk defa 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 5510, m.4/I-(c) kapsamında sigortalı olan ve hakkında geçici 4'üncü madde hükmü uygulanmayan, aylık hesaplanma yöntemi 5510, geçici m.2'de düzenlenen sigortalıların hizmetlerinin birleştirilmesi halinde bağlanacak aylık miktarı da, hizmet birleştirilmesi yapılmaksızın bağlanacak aylıktan daha düşük olmaktadır.

5510 sayılı Kanun, ilk defa Kanunun yürürlük tarihinden itibaren sigortalı olanlar hakkında 2829 sayılı Kanun hükümleri yerine 5510, m.53/VI hükümlerinin uygulanmasını öngörmüştür.

5510, m.53/VI hükmünde, aylığın farklı statülerde geçen hizmetler birleştirilerek hesaplanacağı açık biçimde belirtilmemiş olsa da malullük aylığı hesaplanmasının düzenlendiği 27'inci maddesinde ve ölüm aylığı hesaplanmasının düzenlendiği 27'inci maddesinde; yaşlılık aylığının hesaplanmasının düzenlendiği 29'uncu maddesine yollama yapılması ve 29'uncu maddede de "sigortalının her yıla ait prime esas kazancının " güncelleme katsayısı ile güncellenmesi sonrası aylık hesabı yapılacağına düzenlenmesi örtülü olarak sigortalıya farklı statülerde geçen hizmetleri birleştirilerek aylık hesaplanacaktır.

Farklı statülerde geçen hizmetler birleştirilerek aylık hesaplanmasında, yaşlılık aylığı bakımından hizmet birleştirilmesine ilişkin uyumsuzluklar ya-

şanmayacaktır. Zira gerek aylığa hak kazanma gerekse aylık miktarı açısından hizmetlerin birleştirilmemesinde sigortalının menfaati bulunmayacak yani sıra dava açılmış olsa dahi yargıç tarafından 6100 sayılı Hukuk Muhakemele-ri Kanunu⁵¹nun 114'üncü maddesinin 1. fıkrasının (h) bendi gereği davanın hukuki yarar yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerekecektir.

Ancak, malullük ve ölüm aylıkları en son sigortalılık statüsüne göre bağlanacağından, statüler arası aylık bağlama oranının farklılığı nedeniyle uyumsuzluklar devam edecektir. Örneğin; 5510, m.4/I-(b) kapsamında 2300 gün hizmeti bulunan sigortalının daha sonra 5510, m.4/I-(a) kapsamında 30 gün hizmetinin bulunması halinde malullük veya yaşlılık aylığı hizmetler birleştirilerek 5510, m.4/I-(a) kapsamından bağlanacaktır. 5510, m.4/I-(a) kapsamından bağlanacak aylık bağlama oranı %40'tır. Oysa hizmet birleştirmesi yapılmaksızın 5510, m.4/I-(b) kapsamından aylık bağlanması halinde aylık bağlama oranı %50 alınacağından, hizmetin birleştirilmemesi sigortalının/hak sahibinin menfaatine olacaktır.

5510, m.53/VI hükmü gereği, malullük ve ölüm halinde en son sigortalılık hali esas alınarak bağlanacak aylık statüsünün belirlenmesi nedeniyle, aylık miktarı bakımından da bu statünün düzenlendiği aylık hesap yönteminin esas alınması ve aylığın bu statünün öngördüğü biçimde hesaplanması gerekmektedir.

Malullük ve ölüm aylıklarında aylık miktarını belirleyen en önemli parametrenin prime esas kazanç olması⁵² nedeniyle hakkında 5510, m.53/VI hükmü uygulanacak sigortalı veya hak sahiplerine bağlanacak aylık miktarı bakımından hizmet birleştirilmemesine yönelik uyumsuzluklar devam edecektir. Şöyle ki; 5510, m.4/I-(a) kapsamında bulunan sigortalıların prime esas kazançları ödenen ücret üzerinden, 5510, m.4/I-(a) kapsamında bulunan sigortalıların prime esas kazançları ise beyan edilen tutar üzerinden belirlendiğinden 5510, m.4/I-(a) kapsamında yüksek prime esas kazancı bulunup daha sonra 5510, m.4/I-(a) kapsamından düşük prime esas kazanç üzerinden prim ödeyenlerin malullük ve ölüm aylığı bakımından hizmetlerinin birleştirilmesi aleyhe sonuç doğurabilecektir.

Örneğin; ilk defa 1.1.2014 tarihinde sigortalı olan 31.12.2019 tarihine kadar 5510, m.4/I-(a) kapsamında prime esas kazanç üst sınırı üzerinden hizmeti bulunan sigortalının 1.1.2020-30.06.2025 tarihinde 5510, m.4/I-(b) kapsamında prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hizmetinin bulunduğu ve sigortalı-

51 4.2.2011 Tarihli 27836 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

52 Özdamar, s.71.

nın 30.6.2025 tarihinde malul olduğuna karar verilmesi halinde bağlanacak, ölmesi halinde hak sahiplerine hisseleri üzerinden ödenmesi gereken aylık; hizmetlerin birleştirilmesi halinde 41.096,93 TL, hizmetlerin birleştirilmemesi halinde ise 54.781,40 TL olacaktır.

Hizmetlerin Birleştirilmesi Halinde		Hizmetler Birleştirilmez İse	
Ortalama Aylık Kazanç	62.987,70	Ortalama Aylık Kazanç	104.951,70
Aylık Bağlama Oranı	50,00%	Aylık Bağlama Oranı	40,00%
Aylık Tutarı	31.493,85	Aylık Tutarı	41.980,68
Aylık Artışı/Ocak-2025	36.454,13	Aylık Artışı/Ocak-2025	48.592,64
Aylık Artışı/ Temmuz-2025	39.516,28	Aylık Artışı/ Temmuz-2025	52.674,42
Ek Ödeme Dahil Aylık	41.096,93	Ek Ödeme Dahil Aylık	54.781,40

Yanı sıra 5510, m.4/I-(c) kapsamında aylık bağlanan hekimlere 5434, m.84 hükmü gereği hekim tazminatı⁵³ ödenmektedir. 5510, m.4/I-(b) kapsamında veya 5510, m.4/I-(a) kapsamında aylık bağlanan hekimlere bu tazminatın ödenmemesi nedeniyle hizmetin birleştirilmemesi de sigortalının/hak sahibinin menfaatine olacaktır. Örneğin; 5510, m.4/I-(c) kapsamında 2300 gün hizmeti bulunan sigortalının daha sonra 5510, m.4/I-(b) kapsamında 30 gün hizmetinin bulunması sonrası ölmesi halinde ölüm aylığı hizmet birleştirilerek 5510, m.4/I-(b) kapsamında bağlanacaktır. Bu halde hak sahiplerine (ölüm aylığının iki katına yakın) hekim tazminatı ödenmeyecektir. Oysa hizmet birleştirmesi yapılmaması halinde hak sahiplerine 5510, m.4/I-(c) kapsamında bağlanacağından aylığa ilave olarak 5434, m.84 hükmü gereği hekim tazminatı ödemesi de yapılacaktır.

Sigortalının hukuki yararı bulunmayacaksa farklı kanunlar kapsamında geçen hizmetlerin/farklı statüde geçen hizmetlerin birleştirilmesi kararının sigortalıya bırakılmasına ilişkin olarak 2829 sayılı Kanunda ve 5510, m.53/VI hükmünde değişiklik yapılması isabetli olacaktır.

53 1.7.2025-31.12.2025 dönemi için uzman hekim tazminatı 32.354,46 TL, hekim tazminatı ise 24.888,05 TL tutarındadır.

V- SONUÇ

Birden fazla kanuna tabi veya birden çok sigorta statüsü kapsamında hizmeti bulunan sigortalılara/hak sahiplerine bağlanacak malullük, yaşlılık, ölüm aylığının statüsü; hem aylığa hak kazanma hem de aylık miktarı yönüyle farklı kanunların esas alınmasını gerekli kıldığı için tek başına bir statüde geçen hizmetlerle aylığa hak kazanılması halinde sigortalının hizmet birleştirmeye zorlanıp zorlanmayacağı konusunda uyuşmazlıklar yaşanmakta, Sosyal Güvenlik Kurumunun hizmet birleştirilmesini zorunlu tutmaya ilişkin uygulaması, akademi ve yargı tarafından eleştiri konusu olmaktadır.

Farklı kurumlarda/farklı statüde geçen sigortalı hizmetlerinin birleştirilmesinin iki farklı sonucu ortaya çıkar. Bunlar; aylığa hak kazanma şartlarında ve aylığın hesaplama yönteminde dolayısıyla da aylığın miktarında belirleyici unsur olur.

Sigortalının menfaati olmayacaksa ve aksine sigortalı aleyhinde bir sonuç meydana getirecekse, sigortalının hizmet birleştirmeye zorlanması 2829 sayılı Kanunun genel gerekçelerine aykırı olacağı gibi hakkaniyet ilkesini de zedelemektedir.

Hizmet birleştirilmesi nedeniyle sigortalının bazı hallerde emekli olamamasının ya da sigortalıya daha düşük emekli aylığı bağlanmasının yasa koyucunun öngördüğü sonuç olmadığını belirtmeliyiz. Bu nedenle sigortalının bir kurumda aylık bağlanmasına yeterli hizmeti varken ve bu hizmetlerle aylık almaya hak kazanabilirken, diğer kurumda geçen hizmet süresi birleştirilerek sigortalıyı aylık alma hakkından (veya daha az aylık bağlanmasına neden olacak sonuca götürmekten) mahrum bırakacak sonuca gidilemez.

5510 sayılı Kanun, ilk defa Kanunun yürürlük tarihinden itibaren sigortalı olanlar hakkında 2829 sayılı Kanun hükümleri yerine 5510, m.53 hükümlerinin uygulanmasını öngördüğü için yaşlılık aylığı bakımından bu nitelikte uyuşmazlık doğmayacaktır. Ancak, malullük ve ölüm aylıkları en son sigortalılık statüsüne göre bağlanacağından, statüler arası aylık bağlama oranının farklılığı nedeniyle uyuşmazlıklar devam edecektir.

2829 sayılı Kanunun genel gerekçesiyle 5510, m.53/VI hükmünün düzenleme amacı dikkate alındığında sigortalının hukuki yararı bulunmayacaksa, farklı kanunlar kapsamında geçen hizmetlerinin/farklı statüde geçen hizmetlerinin birleştirilmesine zorlanmaması isabet olacaktır.

Farklı kanunlar kapsamında geçen hizmetlerin/farklı statüde geçen hizmetlerin birleştirilip birleştirilmemesine ilişkin kararının sigortalıya bırakılmasına ilişkin olarak 2829 sayılı Kanunda ve 5510, m.53/VI hükmünde değişiklik yapılması hakkaniyete, sosyal güvenliğin fonksiyonuna ve Sosyal güvenlik hakkının düzenlendiği Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 60'ıncı maddesine uygun düşecektir.

KAYNAKÇA

Başbuğ, Aydın. (2013) **Sosyal Güvenlik Sisteminde Sosyal Sigortalar**, Ankara: Şeker-İş Sendikası Yayınları

Başbuğ, Aydın. (2023) **Hukukta Yöntem**, İstanbul: Beta Yayınevi.

Güzel, Ali. Okur, Ali Rıza. Caniklioğlu, Nurşen. (2012) **Sosyal Güvenlik Hukuku**, İstanbul: Beta Yayınevi.

Kuruca, Mustafa / Özdamar, Murat. (2013) **Tüm Yönleriyle Emeklilik**, Ankara: Yaklaşım Yayınları.

Özdamar, Murat. (2025) “Ölüm Sigortasından Bağlanacak Aylığın Hesaplanması”, **Sosyal Sigortalar Hukuku Şerhi**, (Editörler: Ali Nazım Sözer, Nurşen Caniklioğlu, Mahmut Kabakçı), Ankara: Toleyis Sendikası Yayınları.

Şakar, Müjdat. (2012) **Sosyal Sigortalar Uygulaması**, İstanbul: Beta Yayınevi.

Şakar, Müjdat. (2024) **İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku**, İstanbul: Beta Yayınevi.

Tuncay, Can. Ekmekçi, Ömer. Gülver, Ender. (2023) **Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri**, İstanbul: Beta Yayınevi.

Özdamar, Murat. (2022) “*Türk Sosyal Sigortalar Hukukuna Göre Yaşlılık Aylığı Talep Yılıının Aylık Miktarına Etkisi*” **İş ve Hayat Dergisi**.

T.C. Yasalar. (16.7.1945) **4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanunu**. Ankara: Resmi Gazete (6058 sayılı)

T.C. Yasalar. (8.6.1949) **5417 sayılı İşçi Sigortaları Kanunu**. Ankara: Resmi Gazete (7227 sayılı)

T.C. Yasalar. (17.6.1949) **5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu**. Ankara: Resmi Gazete (7235 sayılı)

TC. Yasalar. (12.1.1961) **228 sayılı Emekli Sandıkları ile Maluliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanunlarına Tabi Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun**. Ankara: Resmi Gazete (10705 sayılı)

T.C. Yasalar. (29-30-31.7.1964, 1.8.1964) **506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu**. Ankara: Resmi Gazete (11766-11767-11768-11769 sayılı)

TC. Yasalar. (23.7.1965) **657 sayılı Devlet Memurları Kanunu**. Ankara: Resmi Gazete (12056 sayılı)

TC. Yasalar. (10.8.1967) **926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Ka-**

nunu. Ankara: Resmi Gazete (12670 sayılı)

T.C. Yasalar. (2.9.1971) **1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu.** Ankara: Resmi Gazete (13956 sayılı)

TC. Yasalar. (26.2.1983) **2802 sayılı Hâkim ve Savcılar Kanunu.** Ankara: Resmi Gazete (17971 sayılı)

T.C. Yasalar. (27.5.1983) **2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun.** Ankara: Resmi Gazete (18059 sayılı)

TC. Yasalar. (13.10.1983) **2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu.** Ankara: Resmi Gazete (18190 sayılı)

T.C. Yasalar. (20.10.1983) **2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu.** Ankara: Resmi Gazete (18197 sayılı)

T.C. Yasalar. (20.10.1983) **2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu.** Ankara: Resmi Gazete (18197 sayılı)

T.C. Yasalar. (8.9.1999) **4447 Sayılı Kanun.** Ankara: Resmi Gazete (23810 sayılı)

T.C. Yasalar. (12.7.2001) **4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Ve Toplu Sözleşme Kanunu.** Ankara: Resmi Gazete (24460 sayılı)

T.C. Yasalar. (15.1.2003) **4784 sayılı Kanun.** Ankara: Resmi Gazete (24994 Mükerrer sayılı)

T.C. Yasalar. (2.8.2003) **4956 sayılı Kanun.** Ankara: Resmi Gazete (25187 sayılı)

T.C. Yasalar. (28.1.2004) **5073 sayılı Kanun.** Ankara: Resmi Gazete (25360 sayılı)

T.C. Yasalar. (31.12.2004) **5277 sayılı Kanun.** Ankara: Resmi Gazete (25687 Mükerrer-3 sayılı)

T.C. Yasalar. (31.12.2005) **5437 sayılı Kanun.** Ankara: Resmi Gazete (26040 sayılı)

T.C. Yasalar. (15.2.2006) **5454 sayılı Kanun.** Ankara: Resmi Gazete (26081 sayılı)

T.C. Yasalar. (20.5.2006) **5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu.** Ankara: Resmi Gazete (26173 sayılı)

T.C. Yasalar. (16.6.2006) **5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu.** Ankara: Resmi Gazete (26200 sayılı)

T.C. Yasalar. (29.12.2006) **5565 sayılı Kanun.** Ankara: Resmi Gazete (26391 sayılı)

T.C. Yasalar. (20.5.2007) **5655 sayılı Kanun.** Ankara: Resmi Gazete (26527 sayılı)

T.C. Yasalar. (28.12.2007) **5724 sayılı Kanun.** Ankara: Resmi Gazete (26740 Mükerrer sayılı)

T.C. Yasalar. (4.2.2011) **6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu.** Ankara: Resmi Gazete (27836 Mükerrer sayılı)

T.C. Yasalar. (5.7.2022) **7417 sayılı Kanun.** Ankara: Resmi Gazete (31887 Mükerrer sayılı)

TC. Yasalar. (30.6.1989) **375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname.** Ankara: Resmi Gazete (20211 sayılı)

TC. Yasalar. (15.1.1992) **476 sayılı 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.** Ankara: Resmi Gazete (21112 sayılı)

Başbakanlık. (22.1.1992) **92/2607 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.** Ankara: Resmi Gazete (21119 sayılı)

Başbakanlık. (17.1.2003) **2003/5145 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.** Ankara: Resmi Gazete (24996 sayılı)

Başbakanlık. (17.1.2003) **2003/5146 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.** Ankara: Resmi Gazete (24996 Mükerrer sayılı)